

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1908. Första Kammaren. N:o 60.

Lördagen den 23 maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 24, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag dels till ändrad lydelse af § 53 regeringsformen samt §§ 37, 38, 50, 75 och 78 riksdagsordningen dels ock till stadga om val till utskott äfvensom en i ämnet väckt motion; samt

n:o 26, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning af frågan om folkomröstning såsom medel att vinna afgörande vid meningsskiljaktighet mellan kamrarna i lag- och grundlagsfrågor; äfvensom

statsutskottets utlåtanden:

n:o 175, i anledning af dels Kungl. Maj:ts under punkt 31 af fjärde hufvudtiteln i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande af medel till nya byggnader för armén, dels ock tre särskilda rörande samma ämne till Riksdagen aflåtna kungl. propositioner;

n:o 177, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad organisation af förste landtmätartjänsterna m. m.;

n:o 178, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte hufvudtiteln gjorda framställning om anslag till en statsmedicinsk anstalt m. m.; och

n:o 179, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande af en veterinär-bakteriologisk anstalt.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 141, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af den Alnarps kungsgård underlydande lägenheten Fiskarlyckan;

n:o 142, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående

försäljning af vissa områden från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Kvis-tofta n:o 5 i Malmöhus län;

n:o 143, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre lägenheter från förra häradsbördingbostället Åsum n:is 3 och 22 i Kristianstads län;

n:o 144, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra länsmansbostället Norrö n:o 1 Östergård i Östergötlands län hörande lägenhet;

n:o 145, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till indragna militiebostället Smältryd med underlydande i Älfsborgs län hörande lägenheter och områden;

n:o 146, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra fänriksbostället 1 mantal Mälhammar n:o 1 i Södermanlands län;

n:o 147, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till förra militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Torestorp n:o 1 i Jönköpings län hörande jordområde jämte rätt till vatten;

n:o 148, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af två torp från förra kronofogdebostället Södra Vee n:o 1 i Värmlands län;

n:o 149, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af det förra häradsbördingbostället Husby n:is 3 och 4 i Uppsala län tillhörande torpet Falsboda n:o 1;

n:o 150, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett till förra hospitalshemmanet Bolsbyn n:is 1—3 i Uppsala län hörande soldattorp;

n:o 151, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af mark från förra militiebostället Viken n:o 2 i Jämtlands län;

n:o 152, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående afsättande af medel till pensionering af statens järnvägars personal;

n:o 153, angående anvisande af anslag till en biologisk undersökning af sjön Tåkern;

n:o 154, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa delar af förra militiebostället Stora Görslöf n:is 12 och 13 med underlydande i Malmöhus län;

n:o 155, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till förra mönsterskrifvarbostället Glabo n:o 1 med Lilla Saltvik n:is 3 och 5 i Kalmar län hörande områden;

n:o 156, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående

försäljning af tre till kungsladugården Skälby i Kalmar län hörande områden:

n:o 157, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra militiebostället Sjögården n:o 1 jämte Sjögården n:o 2 i Älfsborgs län hörande lägenhet; samt

n:o 158, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtta lägenheter från förra skvadronschefsostället Sallerup n:is 1, 6 och 7 i Malmöhus län.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 161, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillägg till 162 § i lagen den 24 juli 1903 om försäkringsrörelse;

n:o 162, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen;

n:o 163, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 18 mom. 1 och § 52 mom. 2 värnpliktslagen;

n:o 164, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning af hvad i lagen den 25 april 1907 om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte är stadgadt; samt

n:o 165, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande ändring i 7 § af lagen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum den 22 juni 1906.

Justerades sex protokollsutdrag för förmiddagssammanträdet.

Fortsattes föredragningen af statsutskottets utlåtande n:o 11, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens tionde hufvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Punkterna 50—52.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Ang.pension åt
f. d. landt-
bruksskole-
föreståndaren
I. Naucélér.

Punkten 53.

Uti två särskilda, sinsemellan lika lydande motioner, nämligen motionen inom Första Kammaren, n:o 33, af herr *G. A. Berg* m. fl. och motionen inom Andra Kammaren, n:o 62, af herr *C. G. Johansson* i Aflösa, hade sammanstående föreslagits, att Riksdagen ville besluta tilldela förre landtbruksskoleföreståndaren *Ivan Naucélér* för hans återstående lifstid ett årligt lifstidsunderstöd af 2,000 kronor att utgå från och med början af år 1903.

Utskottet hade i förevarande punkt på angifna grunder hemställt, att herrar *Bergs* m. fl. och *Johanssons* förenämnda motioner icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Herr von Mentzer: Det är mig icke obekant, att det säkerligen är fåfängt att taga till ordet vid denna punkt, där statsutskottet uppträdt enigt och utan någon reservation. Men då jag är öfvertygad, att den person, herr *Berg*, som ställde sig i spetsen för denna motion, icke hade tegat, om han nu hade varit här, så kan jag icke vara tyst.

Statsutskottet har till en början erkänt, att vissa omständigheter synas tala för beredande åt herr *Naucélér* af understöd af det allmänna. Därmed antager jag, att utskottet har syftat på det förhållande, som framhållits i motionen. Efter att hafva varit anställd såsom landtbruksskoleföreståndare under 30 år, från 1862 till och med 1892, lämnade *Naucélér* sin plats i ett mycket dåligt ekonomiskt tillstånd. Sedermera har han uppehållit sig genom eget arbete, men nu vid 83 års ålder står han utarbetad och utan tillgångar. Under sin verksamhet som landtbruksskoleföreståndare har *Naucélér* varit en föregångsman på flera områden, såsom i arbetet för Ayrshire-rasens och moderna landbruksredskaps spridande samt i sträfvan dena att främja mosskulturen. Men allt detta oaktadt säger utskottet, att utskottet dock icke kan gifva något förord åt framställningen, därför att *Naucélér* icke varit anställd i statens tjänst. Det är ju sant, att han icke någonsin haft någon fullmakt eller direkt befattning i statens tjänst, men med den verksamhet, som han utfört, är det alldeles obestriddigt, att han tjänat staten, och dessutom var hans skola understödd af statsmedel, och den var förenad med en fristående afdelning, som var ställd under landbruksakademiens särskilda kontroll och inspektion. Således kan det i vissa afseenden sägas, att han varit i statens tjänst.

Mot bifall till motionen har utskottet vidare framhållit, att det skulle leda till farliga konsekvenser att bifalla densamma, men jag undrar just, om icke konsekvenserna i detta fall peka därhän, att *Naucélér* icke borde lämnas i det tillstånd, hvori han blifvit lämnad af utskottet. Här har ju förut vid föregående riksdag meddelats understöd åt ingenjörerna von *Feilitzens* och *Tolls* äncor, och de pensionerna lära de hafva fått på den grund, att deras män också verkat hvar i sin stad och i sin mån just ungefär på samma sätt

som denne Naucvér, d. v. s. till statens bästa, utan att hafva varit i statens tjänst anställda.

Det är ju möjligt, att det vidare skulle kunna anses blifva farliga konsekvenser af att meddela detta begärda understöd åt herr Naucvér, då framställningen är gjord af enskilda motionärer. Man vill kanske i allmänhet i sådana fall som detta hafva en utredning af Kungl. Maj:t, och man vill, att ärendet kommer den vägen; men om den invändningen skulle göras, så skall jag genast nu be att få framhålla, det jag redan sagt, att herr Naucvér är 83 år gammal, så att skall ärendet uppskjutas af sådan anledning, kan det hända, att en gång, när man vill meddela understödet, som erkännes vara befogadt och behöfligt, det är för sent.

Ehuru jag, som sagdt, icke har någon förhoppning om framgång, så, då kammaren förut har visat sig villig att fästa afseende äfven vid ömmande omständigheter — och sådana tyckas ju finnas här i mycket hög grad — ber jag, herr vice talman, att få yrka bifall till motionen, som ju innefattar en anhållan, att Riksdagen ville besluta tilldela förre landtbruksskoleföreståndaren Ivan Naucvér för hans återstående listid ett årligt listidsunderstöd af 2,000 kronor att utgå från och med början af år 1908.

Friherre Gripenstedt: Jag skall icke ingå på bemötande af den förre talaren. Jag skall endast be att, på de skäl som i betänkandet finnas anförda, få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hult: På grund af de motiv, som i herr G. A. Bergs m. fl:s motion blifvit nedlagda, och de bevis, som äro densamma bifogade, och i anslutning till hvad herr von Mentzer anført kan jag icke annat än förena mig med honom i hans yrkande, och detta så mycket hellre som jag har personlig erfarenhet af den stora och förtjänstfulla verksamhet, som herr Naucvér utöfvat inom Småland, där han i många afseenden varit en föregångsman för jordbruket.

Friherre Beck-Friis, Johan: På grund af att nu äfven herr Hult förordat denna motion skall jag be att få framhålla, att landtbruksskoleföreståndaren Naucvér har varit anställd i hushållningssällskapets tjänst. Det är ofantligt många personer, som äro anställda i sådan tjänst. De äro ofta mycket framstående personer och deras verksamhet ofta för landet mycket välsignelsebringande. Man kan visserligen säga, att de skolor, som de förestå, äro understödda af statsmedel — därför att hushållningssällskapen hafva ju statsmedel till sitt förfogande — men dessa personer stå dock aldrig direkt i statens tjänst. Jag vet, att många hushållningssällskap pensionerat personer, som varit föreståndare för deras olika afdelningar för landtbruk, trädgårdsskötsel o. d., men skulle man börja slå in på den vägen, som här är ifrågasatt, skulle det komma att leda mycket långt. Herr von Mentzer sade

Ang. pension åt
f. d. landt-
bruksskole-
föreståndaren
I. Naucvér.
(Forts.)

*Ang. pension åt
f. d. landt-
bruksskole-
föreståndaren
I. Naucléér.* själf, att det nog icke vore antagligt, att Riksdagen på enskild motionärs förslag ville bevilja en slik pension, och det tror jag han hade mycket rätt uti.

Herr v. talman, jag anhåller få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Wennberg: Den siste ärade talaren påstod, att herr Naucléér varit *anställd i hushållningssällskapets tjänst*. Han har varit *föreståndare* för Jönköpings läns landtbruksskola, och i den egenskapen har han uppburit anslagen, som sista åren varit 4,000 kronor, hvilket ock är tilldeladt de flesta, om icke alla landtbruksskolor; han lämnade det arrende han innehade år 1893 alldeles utblottad. Han har hittills haft någon liten befattning som revisor vid Motala verkstad; han är nu 83 år gammal och ser dåligt, så att han kan icke arbeta. Han måste falla kommunen till last, om icke kammaren skulle vilja bifalla motionen, som äfven jag har undertecknat, och tillåter jag mig värdsamt hemställa, att kammaren måtte bifalla densamma.

Herr Ericsson: Det är fullkomligt sant, såsom den siste talaren nämnde, att herr Naucléér varit antagen af hushållningssällskapet och, när man ser de namn, som stå under motionen, förefaller det, att det skulle vara ganska lätt att, då man anses förtjänt af understöd, han finge detta af hushållningssällskapet. Men att gifva det af statsmedel, därtill kan jag icke finna någon anledning.

Jag yrkar bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Wennberg: Jag vet icke, huru Kronobergs läns hushållningssällskaps kassa står, men jag vet, huru Jönköpings läns hushållningssällskaps kassa står. Kronobergs läns måtte hafva mycket godt om pengar, när sällskapets sekreterare tycker, att det kan vara lätt att gifva en pension på 2,000 kronor. Det kan icke Jönköpings läns hushållningssällskap göra. Afsås motionen, måste gubben gå till den kommun, han tillhör, och jag beklagar honom.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr vice talmanen i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle bifalla herr G. A. Bergs m. fl. i ämnet väckta motion; och förklarade herr vice talmanen sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i punkten 53 af sitt utlåtande n:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bifaller herr G. A. Bergs m. fl. i ämnet väckta motion.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 65.

Nej — 13.

Punkterna 54—59.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 60.

Mom. a).

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. b).

Utskottet, som till behandling förehaft en inom Andra Kam- Om beredande maren väckt motion, n:o 56, däri herr *C. F. Vahlquist* hemställt, af underhåll på att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att expektans åt Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt vidtaga åtgärder för bere- visst indelt dandet af underhåll på expektans från Vadstena krigsmanshus- manskap. kassa åt indelt manskap efter minst 20 tjänstår, hade i nu föredragna punkt på anförda grunder hemställt, att herr Vahlquists ofvanberörda motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Herr Sjöcrona: Det är icke min mening att framställa något yrkande i motsats till hvad statsutskottet hemställt, men då jag är en af de två sakkunnige, som särskildt omnämnas i statsutskottets motivering — motionären är den andre — skall jag bedja att få meddela den upplysning, att vi båda visserligen fått det af utskottet omförmälda uppdraget att verkställa utredning om och uppgöra förslag till förbättrad pensionering af såväl hädanefter afgående pen-

Om beredande af underhåll på expektans åt visst indelt manskap.
(Forts.)

sionsberättigadt manskap som också af redan pensionerad manskap vid armén och flottan. Detta uppdrag, såsom herrarne inse, åsyftar således att utreda och om möjligt föreslå tillägg till den pension, det underhåll, som afskedadt eller hädanefter afskedadt manskap enligt nu gällande bestämmelser åtnjuter från Vadstena krigsmanshuskassa eller flottans pensionskassa, hvilket senare underhåll bestrides af statsmedel genom ett årligt förslagsanslag. Detta uppdrag har således icke något egentligt samband med den fråga, som bragts å bane genom doktor Vahlquists motion, ty denna åsyftar att ändra de gällande bestämmelserna så, att det ännu tjänande indelta manskapet skulle kunna afskedas efter 20 års tjänst samt erhålla pension på expektans, så att det sedan vid en viss ålder skulle få tillträda pension i fjärde klassen. Riksdagen beviljade såsom bekant, år 1905 ett anslag för att de, som tjänt 25 år, vid 45 års ålder skulle få pension i tredje klassen. Vi hafva därjämte fått oss öfverlämnade inkomna utlåtanden från regementenas chefer och chefen för generalstaben, utgörande svar på en från landtförvarsdepartementet framställd förfrågan, hvad inverkan det skulle kunna utöfva på regementenas tjänstbarhet, om nu varande indelt manskap finge afskedas efter 20 års tjänst och vid uppnådda 45 års ålder. Denna fråga föranleddes, såsom herrarna inse, af att, till följd af svårigheten, för att icke säga omöjligheten att upprätthålla rekryteringen af volontärerna, man behöfver inkalla indelt manskap, som genomgått skolor, för att tjänstgöra såsom instruktörer eller underbefäl. Därför kan det inverka på regementenas tjänstbarhet, om manskapet skulle få taga afsked tidigare. Det har också meddelats olika utlåtanden i denna sak. Nu hafva vi ännu icke slutbehandlat denna fråga, men vi äro båda ense därom, att det pensionstillägg, som möjligen kan komma att beviljas manskap, icke bör tillkomma någon, som icke fyllt 50 år. Om vi således komma att uttala oss i frågan angående tidigare pensionering, så torde vi — hvilket vi egentligen icke hafva att behandla — komma att stanna vid, att tillägget åtminstone icke må utgå förrän vid 50 års ålder. Det hade varit önskligt, om statsutskottet, om icke i sin kläm, åtminstone i sin motivering gjort uttalande i frågan, som vi kunde hafva haft till ledning. Då nu emellertid icke så skett, har jag velat till protokollet lämna dessa upplysningar och gör icke något yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

Punkterna 61 och 62.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo statsutskottets den 20 och 22 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 161, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående gäldandet af tillfälliga kostnader för underlättandet af manskapsrekryteringen vid armén.

Ang. bidrag för underlättande af manskapsrekryteringen år 1908.

Med föranledande af en utaf Kungl. Maj:t den 20 mars 1908 till Riksdagen därom aflåten proposition, n:o 178, hade utskottet i förevarande utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte medgifva, att, därest för underlättande af manskapsrekryteringen särskildt rekryteringsbidrag skulle behöfva anvisas under innevarande år, därför erforderligt belopp finge utbetalas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Friherre De Geer: Jag skall be att få yttra ett par ord i anledning af det nu föredragna betänkandet.

Utskottet, som tillstyrkt hvad Kungl. Maj:t begärt, yttrar i sammanhang därmed, »att enligt utskottets förmenande åtgärder af helt annan art än den här föreslagna äro af nöden för vinnande af en tillfredsställande rekrytering af manskapet vid armén». Ja, det äro vi nog alla ense om, och jag skall endast bedja att få påpeka en omständighet, som enligt mitt förmenande gör det synnerligen önskvärdt, att förbättrade förhållanden här snart kunde inträda. Såsom herrarna veta, kvarstår ännu i tjänst en hel del indelta soldater — huru många de äro kan jag icke säga, men det är dock ett rätt afsevärdt antal. Bland dessa är det nog icke många utom de, som närma sig pensionsåldern, som frivilligt stå kvar i tjänsten, ty såsom förhållandena nu utvecklats sig, sådana lefnadsomkostnaderna nu äro och så som arbetsförtjänsten stigit, är det för dessa soldater förenadt med för dem afsevärdt stora ekonomiska uppoffringar att tjäna kvar. Icke nog därmed att de förlora de arbetsdagar, som upptagas af möten och rekrytskolor, till hvilka de kommanderas — härför hafva de ju ersättning, om äfven ganska knappt tillmätt — men den långa frånvaron under vissa tider återverkar synnerligen ofördelaktigt på arbetsförtjänsten under den öfriga delen af året. Det är alldeles klart, att det för dem måste blifva svårt att förskaffa sig en lika fast och tryggad anställning som andra arbetare, hvilka icke äro nödsakade att lämna sitt arbete under viss tid, ibland under flera månader i rad. Missnöjet bland dessa indelta soldater är också ganska stort; de söka afsked gång efter annan, men mötas af ett bleklagdt nej, i fall de icke kunna sätta annan man i sitt ställe. Det är också mycket naturligt, att de behöfvas. De militära myndigheterna kunna icke afvara dem, till följd af svårigheterna att få folk till volontärer och underbefäl. De hafva icke annat att göra än att vägra dem afsked. Nu kan man ju säga, att de få skylla sig själfva, då de tagit lega som soldater; de visste, hvad de gjorde. Men å andra sidan får man också erkänna, att förhållandena ändrat sig ganska hastigt och bra mycket mera än de hade kunnat vänta sig, då de skrefvo

Ang. bidrag för
underlättande
af manskapsre-
kryteringen år
1908.
(Forts.)

under sina soldatkontrakt. Hvad som då var fördelaktigt är nu i hög grad ofördelaktigt. Jag tycker, att det då är sorgligt, att staten skall behöfva begagna sin makt att mot deras vilja hålla dem kvar och hindra dem att förskaffa sig den bättre utkomst, som de eljest kunde få. Jag har haft besök af sådana indelta soldater, hvilka klagat sin nöd, och jag har icke kunnat anvisa dem någon utväg, huru de skulle blifva fria. De ha svarat, att de måste blifva fria, men att det kändes bra hårdt att, då man tjänat oförvitligt i många år, icke hafva annan utväg, än att, såsom det heter, låta straffa ut sig. Sådant alstrar naturligtvis missnöje och afvoghet mot hela militärväsendet, och jag tror därför, det vore till mycket stor vinst för försvaret, om förhållandena blefvo sådana, att man kunde låta dessa indelta soldater få sin frihet. Sådana berättigade anledningar till missnöje borde man vara angelägen att söka undanröja. Dessutom, mina herrar, nog vore det tilltalande, om man mot dessa sista kvarlefvor af det gamla indelningsverket kunde visa en något större generositet, så att de icke behöfde taga sin tillflykt till förbrytelser för att blifva fria.

Med dessa ord, herr talman, har jag endast velat påpeka, att äfven från denna synpunkt det vore synnerligen önskvärdt, om det snart kunde vidtagas effektiva åtgärder för att få en bättre rekrytering af vår armé.

Herr statsrådet Malm: Ja, det är ett faktum, — det hafva vi tyvärr inom armén nog fått erfara — att många af de indelta soldaterna vilja lämna sin tjänst, och man kan icke förtänka dem denna sak, ty de hafva kommit in i en situation, som är helt ny för dem och icke kan vara angenäm på något sätt. Det skulle sålunda vara högligen önskligt, om förhållandena vore sådana, att man verkligen kunde gifva afsked åt så många, som önska det. Men vi hafva här ett annat faktum för ögonen, som bjuder oss handla på annat sätt, nämligen de många vakanserna. Vår armés målsmän äro ju ansvarige för arméns tjänstbarhet, och det gifves, såsom också nyss framhållits, ingen annan möjlighet än att hålla kvar i armén dem, som icke kunna undvaras. Det är således nödvändigt, att kraftiga åtgärder vidtagas för att man må kunna fylla såvidt möjligt alla vakanser bland dessa volontärer, och ett af de medel, man har att tillgripa, är det, som i dag framlagts inför kammaren, nämligen att höja aflöningen för volontärerna. Såsom statsutskottet framhållit, är detta icke det enda medlet, icke ens det förnämsta, utan har statsutskottet anvisat en annan säkrare väg, nämligen civilianställningen, och jag tror icke det kan vara något tvifvel om att icke detta just är rätta vägen. Men jag vill framhålla därvid, att det är en synnerligen svår och krånglig väg. Man har ända sedan början på 1890-talet och ännu tidigare försökt befrämja denna civilianställning, men det har icke lyckats. Inom de gebit, där man sökt få denna civilianställning till stånd,

har hvar och en haft sina egna intressen. Det har inom vårt land varit så att säga flera stater inom staten, där hvar och en sökt att få fram sina egna önskemål, och detta har gjort, att man icke kunnat mottaga uttjänta militärer. Då det sålunda varit synnerligen svårt för volontärer att få anställning, sedan de lämnat armén, är det ju också klart, att de måste vara mycket betänksamma, då fråga är om att taga fast anställning i armén och innan denna sak blir afhulpen, tror jag icke man kan hoppas på någon synnerligt säker förbättring i detta afseende. Jag är sålunda för min del särdeles tacksam för att statsutskottet strukit under vikten af denna civilianställning. Ty, därest Riksdagen instämmer i statsutskottets uttalande i detta afseende, vill jag däri se en kraftig maning för alla, som kunna hjälpa oss militärer med att få anställning åt före detta fast anställda, att hjälpa oss framåt på denna väg.

Här finnas i den Kungl. propositionen åtskilliga medel antydda för underlättande af volontärrekruteringen, men hvarför särskildt framställning om höjning af legan nu blifvit gjord till Riksdagen, det är därför, att det är det enda medel — som åtminstone jag känner till — som är tillräckligt hastigt verkande, för att det skall vid den svåra situation, som nu förefinnes, kunna gifva ett nöjaktigt resultat.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i nu föredragna utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 20 och 22 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 162, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för underlättande af manskapsrekruteringen vid flottan och kustartilleriet,

n:o 163, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående löneroglering för flottans pensionskassas tjänstemän och vaktmästare, samt

n:o 164, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till fängvården af den under domänstyrelsens förvaltning bibehållna delen af Svartsjö kungsladugård jämte lägenheterna Hästbryggan och Färjestaden i Sånge socken och Stockholms län, biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 20 och 22 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 165, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarrätten.

*Ang. bidrag för
underlättande
af manskapsre-
kruteringen år
1908.
(Forts.)*

I en den 3 april 1908 aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition, n:o 157, hade Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen, bland annat, att godkänna vid propositionen fogadt förslag till aflöningsstat för kammarrätten.

Punkten a).

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten b).

*Ang. tilläggsbe-
stämmelse vid
aflöningsstat
för kammar-
rätten.*

I föreliggande punkt hade utskottet hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att under den i näst förestående punkt föreslagna aflöningsstat skulle införas följande bestämmelse:

»Denna lönestat träder i kraft den 1 januari 1909 under förutsättning att Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjante med undantag af presidenten, kammarrättsråden, revisionskommisarierna och advokatfiskalen, skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.»

Herr Wijk, Ivar: I den punkt, som nu är uppläst, skall jag be att få yrka, att ordet »advokatfiskal» utgår och att, i händelse af bifall till detta yrkande, de i motiveringen å sid. 102 efter ordet »revisionskommisarierna» förekommande orden »och advokatfiskalen» jämväl måtte få utgå. Förhållandet är, att advokatfiskalen i landtmäteristyrelsen är ålagd att, likasom öfriga tjänstemän, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar dagligen, och i afseende å kammarkollegium, hvars lönestat Riksdagen visserligen ännu icke beslutat men som ligger på Riksdagens bord, har utskottet föreslagit, att så äfven skulle blifva förhållandet för advokatfiskalen i kollegium. Under sådana förhållanden och då jag icke kan finna annat än att dessa tjänstemän böra uti ifrågavarande hänseende vara likställda, anhåller jag att få yrka att ordet »advokatfiskal» utgår.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr vice talmannen, att i afseende å den s. k. klämman i förevarande punkt annat yrkande ej förekommit, än af herr *Wijk, Ivar*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, att orden »kammarrättsråden, revisionskommisarierna och advokatfiskalen» utbyttes mot orden »kammarrättsråden och revisionskommisarierna.»

Sedermera gjordes propositioner först på antagande af utskottets

förslag samt vidare på godkännande af berörda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

På härefter gjord proposition beslöts med anledning af herr Wijks därom gjorda yrkande motsvarande ändring beträffande motiveringen.

Punkterna c)—e).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 20 och 22 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 166, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att af det för år 1909 beviljade polisanslaget använda visst belopp under år 1908, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning af sammansatta stats- och bevillningsutskottets den 20 och 22 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 16, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande sammansatta stats- och bevillningsutskottets utlåtande n:o 14, i anledning af väckt motion om årlig ersättning till förra innehafvaren af Gagnbro gästgifveri i Stora Tuna socken Mina Pålman, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo sammansatta bevillnings- och lagutskottets den 20 och 22 innevarande månad bordlagda memorial:

n:o 2, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande n:o 1, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående införande af på allmän folkomröstning grundadt kommunalt veto i fråga om försäljning af brännvin samt vin och öl.

Lades till handlingarna.

n:o 3, med hemställan om anvisande af ersättning åt sammansatta bevillnings- och lagutskottets sekreterare m. m.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogos ånyo lagutskottets den 20 och 22 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 75, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skogsaccis samt inom Riksdagen i ämnet väckta motioner, dels ock Kungl. Maj:ts i sammanhang

därmed framlagda proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 38 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Genom två särskilda den 20 mars 1908 dagtecknade propositioner n:is 112 och 113, hvilka af båda kamrarna blifvit till lagutskottet hänvisade, hade Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionerna bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finans- och ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionerna fogade förslag till

- 1) lag om skogsaccis; samt
- 2) lag angående ändrad lydelse af 38 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

I sammanhang med propositionen med förslag till lag om skogsaccis hade utskottet till behandling förehaft följande i anledning af densamma inom Riksdagen afgifna motioner, hvilka jämväl till utskottet öfverlämnats, nämligen: motionerna inom Första Kammaren, n:is 56 och 61, af herr *G. F. Östberg* och n:o 58 af herr *O. M. Strömberg*, samt motionerna inom Andra Kammaren, n:o 296, af herr *P. O. Lundell* och n:o 307 af herr *Axel Ekman* i Mo gård, i hvilken sistnämnda motions syfte friherre *Th. Adelswärd* instämt.

Dessa motioner afsågo hvar för sig vissa ändringar i det kungl. förslaget.

Vid föredragning af förevarande utlåtande begärdes ordet af

Herr Trygger, som yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att betänkanget måtte punktvis föredragas, att de särskilda paragraferna ej uppläsas, därest icke yrkande därom göres, att, vid föredragningen af 1 § af betänkanget om skogsaccis, diskussionen måtte få omfatta förslaget i dess helhet och att, om ändringar vidtagas i de särskilda paragraferna af utskottets förslag, utskottet måtte berättigas att vid den förnyade behandlingen af ärendet föreslå de förändringar uti förslaget i öfrigt, som däraf kunna föränledas.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Punkten 1.

*Lagförslag om
skogsaccis.*

Utskottet hade i denna punkt af anförda skäl hemställt, att Riksdagen, under förklarande, att det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition n:o 112 innefattade förslag till lag om skogsaccis icke kunnat af Riksdagen i oförändradt skick bifallas, måtte — med afslag å herr Strömbergs motion, n:o 58 — i anledning af nämnda proposition samt herr Östbergs motioner, n:is 56 och 61, herr Lundells motion, n:o 296, och herr Ekmans motion, n:o 307, för sin del antaga förslag till lag om skogsaccis af den lydelse, utskottets utlåtande utvisade.

Reservationer hade anförts af herr *Ridderbjelke*, med hvilken instämt herrar *Heiman* och *Hagglund*, och som ansett, att utskottet bort hemställa om afslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition samt de i ämnet väckta motionerna, äfvensom

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

af herr *af Ekenstam*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka följande:

»Denna lag träder i kraft den 1 juni 1909 och gäller till samma dag 1915. Den har icke tillämpning med afseende å virke, som fällts före förstnämnda dag.»

Utskottets förslag till lag i ämnet.

1 §.

Den nu föredragna paragrafen hade följande lydelse:

För afverkadt virke skall till den kommun, där skogen är belägen, i den ordning, här nedan sägs, i allmänhet erläggas en afgift, benämnd *skogsaccis*.

Skogsaccis utgår, räknadt för etthundra kronor af verkets taxerade värde, med hälften af det belopp, hvilket under det år, taxeringen sker, på grund af kommunal- och kyrkostämmors beslut sammanlagdt utgöres inom kommunen för tio fyrkar eller hel bevillningskrona, dock icke med mera än två för hundra af det taxerade värdet.

Herr Ridderbjelke: Jag kan försäkra herrarne, att det är icke alls något angenämt att stå här i dag och yrka afslag på såväl Kungl. Maj:ts proposition om den här lagen som lagutskottets utlåtande. Men det har varit för mig alldeles omöjligt att gå med på den, ty jag anser, att hela detta förslag i första rummet är orättvist och till och med ganska onödigt också. Det är därför, som jag står här nu. De af herrarna, som läst igenom min reservation, tror jag nog förstå min uppfattning, och jag skall icke besvara herrarne med att läsa upp denna min reservation i dess helhet, utan jag skall blott framdraga några hufvudmotiv, om jag så får uttrycka mig, hvarför jag vill afslå utskottets hemställan.

Därvid får jag börja med att säga, att huru man än ordar om detta, måste man säga, att skogsaccisen innebär en dubbelbeskattning, och jag må se saken huru jag vill, tror jag icke, att någon skall kunna säga annat än att jag till en viss grad ändå har rätt, att det är en dubbelbeskattning. Jag skall icke uppehålla mig så länge med detta, och jag anser mig icke heller behöfva bevisa det, ty redan utskottet själf medgifver ju tydligt, att det är en dubbelbeskattning. Vänder jag mig sedan till finansministerns motivering, så finner jag, att ju också han till en viss

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

grad erkänner, att det är en dubbelbeskattning. Han är försiktig, ty han säger, att det är en sådan endast *teoretiskt* taget. Men under sådana förhållanden tycker jag verkligen, att alla parter tillräckligt erkänt detta faktum, och jag behöfver icke vidare uppehålla mig vid den saken. Men om man erkänner, att det är en dubbelbeskattning, så frågar jag: »Skola vi antaga en ny skatt, när vi själfva veta, att det är fråga om en dubbelbeskattning? Är det rättvist, är det klokt, är det förståndigt?» Svaret blir naturligtvis från hvar och en: »Nej, det bör man icke göra», och detta svar beror naturligtvis därpå, att man måste finna det orimligt, att folk skall underkastas en sådan. Härmed torde jag icke vidare behöfva tala om dubbelbeskattningen. Det är väl ändå en egenomlighet, mina herrar, att en ny lag skall fotas på en så orättvis grund. Detta är en af hufvudgrunderna till att jag reserverat mig mot förslaget.

Jag skall sedan be att öfvergå till en annan anmärkning, nämligen den att hela detta förslag hvilar på principen om beskattning af skog på rot. Det låter ganska oskyldigt det där »på rot», och förefaller kanske också lätt; men jag frågar: Är det en rättvis princip också? Efter min åsikt är den ingalunda rättvis, tvärtom. En verklig skatt bör ju hafva något underlag, den förutsätter någonting att taga på eller, med andra ord, att det verkligen finnes en inkomst under denna skatt. Då först är det skäl att göra en beskattning. Men här är det icke så och därför har jag verkligen mycket svårt att säga annat än att, när det icke finnes någon verklig beskattningsbar inkomst, måste man hysa allvarliga betänkligheter mot hela skatten. Jag vet icke, huru jag bäst skall kunna klargöra mina åsikter i detta afseende. Om jag blir litet lång, torde herrarne ursäktas mig, men jag skall gå så fort jag kan.

Låt oss antaga, att en person har litet penningar — eller för att göra saken ändå tydligare — antag, att han lånat pengarna af en enskild bank. Med dessa penningar skall han göra en affär och vill köpa in skog på rot. Han gör det och får t. ex. ett sådant år, som vi hade i fjol. I oktober eller november, då priserna äro något så när höga, köper han skogen och betalar kontant med de penningar han upplånat. Huru går det sedan? Jo, han har köpt och betalt något så när hyggliga priser; sedan skall han afverka skogen. Han får folk, som afverka och köra stockarna ned till flottled. Hvad där kan hända, vet nog litet hvar af herrarne. Redan där kan det inträffa obehagligheter. I dagens tidning se herrarne, att arbetarne vid en flottled i Dalarna hålla på och spärra flottningen. Slutligen får han dock ut sitt timmer till hafvet. Där slår han ihop det i flottor, men en del timmer slås sönder, en del försvinner. Återstoden kommer slutligen ned till sågverket och sågas eller det går till en trämassefabrik. Under tiden hafva de priser han beräknat fallit hela vägen, men han får be-

tala lika mycket i alla fall. Sedan måste virket säljas till de in-trädda låga priserna; köparen har fått kontant betala ut mycket penningar, men får igen kanske hälften. Nu frågar jag herrarne, hvad är vinsten på den affären? Den blir nog ganska minimal, det kan blifva förlust, men köparen har lånat penningarna, dem får han betala igen och så skall han dessutom betala accisen. Är det rättvist? Nej, jag kan icke tycka det är rätt!

Ett lämpligt skatteobjekt är däremot något sådant som att jag köper afverkningsrätt och får vinst, hvarmed jag kan betala skatten, men icke är det väl rätt att, såsom i det exempel jag framdragit, beskatta en affär, som gått med förlust. Men till sådana konsekvenser leder likväl grundprincipen i hela denna lag och därför har jag ej kunnat, oaktadt jag icke gärna skiljer mig från mina kamrater i utskottet, gå med om detta förslag. Nej, låt affärs mannen i stället ordentligt deklarerera, låt honom lägga fram sina böcker och ärligt visa, att han har fått vinst, då är det tid att pålägga honom skatt för denna. Det är ej fråga om att han icke skall betala, men att han skall betala skatt för en affär, som slutat med förlust, det kan jag ej finna rättvist.

Jag skall ej uppehålla herrarne med de olika paragraferna i denna lag, de äro många, som herrarne sett, och jag vill säga, att jag tycker utskottet arbetat mycket och väl samt att det till och med förbättrat lagen i flera afseenden. Jag har i detta afseende endast ett par anmärkningar att göra.

Den första kan förefalla som en bagatell, men är ej så. Kungl. Maj:t hade föreslagit, att skatten skulle börja vid 100 kronor afverkningsvärde, utskottet har höjt summan till 200 kronor. Där ställer jag mig för min obetydliga del helt och hållet på Kungl. Maj:ts sida. Jag hoppas herrarne ursäkta mig, om jag söker förtydliga min tanke med ett litet exempel igen. Antag, att jag har en skogsegendom, med skog af relativt dålig kvalite, som ligger långt aflägsen från en järnvägskommunikation eller från en stad, och att det således kostar penningar att köra dit den. Jag hugger upp min skog till ved. Värdet af ved på rot kan blifva mycket obetydligt, ungefär som en obetydlig kolskog, det kanske blir en eller två kronor per famn på rot. Skulle vi följa utskottets åsikt — under förutsättning att veden är värd två kronor famnen på rot — så blir ej litet ved jag skall hugga, innan afverkningsvärdet stiger till 200 kronor, det blir 100 famnar. Skulle jag sedan tänka, att jag sålt afverkningsrätten till flera olika personer, af hvilka ingen afverkar för fullt 200 kronor i värde på rot — och detta är mycket tänkbart, äfven om egendomen icke är så stor — så blir föliden den, att stora massor kunna afverkas, utan att någon skogsaccis kommer att utgå.

Sedan är det en annan sak, som jag inte heller tycker, att utskottet skött så väl, att jag skulle vilja instämma med det. Utskottet befriar nämligen kommunalnämndsordförandena från skyl-

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

dighet att tillhandahålla allmänheten upplysningar angående deklARATIONER. Jag får säga, att skall kommunalnämnden vara den myndighet, som öfvervakar stadgandena om skogsaccisen, så skall den också hjälpa allmänheten inom kommunen i dithörande frågor.

Jag skulle nog kunna anmärka ett och annat ännu, men det skall jag icke göra, då tiden är långt framskriden. Endast det vill jag tillägga; tänk hvilket trassel, tänk hvilka oupphörliga obehag denna lag skall åstadkomma. Hittills hafva vi lefvat lugnt inom våra kommuner, men detta leder till strider och otrefligheter. Och hvilken invecklad och dyrbar apparat måste ej denna lag förorsaka. Många personer skola krävas för att beräkna denna skatt, alla skola de hafva betaldt, äfven om många af dem endast på ett underhålligt sätt kunna fullgöra hvad dem åligger. Kommunalnämnderna behöfva härför sakkunniga rådgifvare, pröfningsnämnderna eller — enligt utskottets, som mig synes, bättre förslag — Konungens befallningshafvandena behöfva rådgifvare. Det blir en uppsjö på sådana accisråd, eller hvad man skall kalla dem; och alla skola de hafva betaldt.

Herrarne må likväl icke tro, att icke jag är lika välvillig mot de fattiga skogssocknarna i Norrland som mina kamrater i utskottet. Jo, jag har lika godt hjärta för dem som någon annan och hyser den åsikten, att allt bör göras, för att dessa socknar skola få hvad som verkligt är deras rätt och hvad de *böra* hafva. Men jag frågar, så enkelt och simpelt det är, hvarför skulle man icke kunna hjälpa dem på det sätt, som kammarrätten skref och föreslog för några år sedan? Detta gick helt enkelt ut på att inkomst af trävarurörelse skulle i lagstadgad proportion vid taxeringen fördelas mellan de kommuner, där afverkningen ägt rum, och de kommuner, där sågverken eller fabrikerne voro belägna. Detta är efter mitt förstånd en så enkel sak, att man skulle kunna vara fullt belåten med den reformen. Under sådana förhållanden, när ju hvar kommun på det sättet kan få sin behöriga del i beskattningen, kommer jag åter till hvad jag förr yttrat: är icke hela denna lag obehöflig?

Jag vet ju icke alls hvad de herrar, som skola försvara lagen, komma att säga, men jag skulle tro, att det i hufvudsak blir: »bråka ej med det där, det är en så obetydlig skatt och vi komma lindrigt undan!» Nej, mina herrar, det är just det, som är det orätta, det är det, som är det farliga, att släppa fram denna skatt nu: vi få lof att vara lugna och tänka oss framtiden, så som den sannolikt kommer att blifva. Skulle lagen antagas nu, då vågar jag förutsäga, att pretentionerna skola växa och växa. De af herrarne, som läst igenom kommittébetänkandet, hafva nog funnit, att det är en röd tråd, som går igenom alltsamman, och det är: beskattning, beskattning, beskattning. Taga vi lagen nu, så kanske det till nästa år eller om två år vuxit fram mera. Det vore ju

förmätet af mig att försöka räkna ut, hvarest det skulle stanna — *Lagförslag om skogsaccis.* (Forts.)
 det finnes kanske de, som göra det bättre — men räknar man med de siffror, som en medlem af kommittén, herr Daniel Persson, i första rummet föreslog, så kommer man upp till sådana summor, att jag tror herrarne en gång skola tänka som jag och säga: »Det hade varit godt, om vi ej tagit denna lag.» Äfven därför vill jag ej hafva den.

Nu vill jag slutligen nämna, att en mycket ärad vän inom lagutskottet har föreslagit, att vi skulle taga denna lag på fem år blott. Däremot vill jag säga: Ha vi tagit denna lag på fem år, bli vi aldrig af med den. Nej, släpp ej in den alls, utan låt oss med lugn och besinning afslå lagen; det är enligt min åsikt det klokaste vi kunna göra. Att stifta en lag, som förnärmar enskild rätt och skapar missförhållanden, det tycker jag aldrig kan vara klokt. Jag är ju ingen forstman — jag har visserligen inom det län jag tillhör varit ordförande inom den s. k. skogsgvärdsstyrelsen, men jag kan ju icke därför uppträda såsom fackman på detta område — men jag tror, att, äfven från forstlig synpunkt, lagen är oriktig och skadlig. Jag sade ordet *tror*, därför att jag verkligen icke har någon erfarenhet i saken, men jag hoppas, det finnes någon, som, stödd på sådan, här kan yttra sig.

Då jag har dessa åsikter, ber jag att få yrka afslag på såväl Kungl. Maj:ts proposition som utskottets förslag.

Friherre De Geer: Det är nog icke så lätt att på det ekonomiska området lagstifta så, att det passar för alla de olika delarna af vårt vidsträckt land. Hvad som är rättvist i Norrland kan vara orättvist i Skåne och tvärtom. För min del finner jag, att det nu föredragna lagförslaget är ett talande exempel härpå. I de trakter, där man ej tager någon hänsyn till skogen vid taxeringsvärdenas bestämmande, kan ju hända, att detta är en lycklig utväg att beskatta skogen, men i de trakter, där man tagit och alltmera tager hänsyn till skogen vid taxeringen, blir resultatet ovillkorligen orättvist. Som den föregående talaren påpekat, hafva ju både departementschefen och utskottet medgifvit, att det kan blifva en dubbelbeskattning, och i synnerhet utskottet har ganska kraftigt framhållit, att dubbelbeskattning verkligen kommer att äga rum. Men, säger utskottet, det kan ju icke hjälpas. Med andra ord: för att träffa den skyldige får den oskyldige också lida; det är ledsamt, men det är icke så farligt, ty det är ju blott fråga om något provisoriskt till en början. För min del tycker jag, att man skall så mycket som möjligt försöka undvika äfven provisoriska orättvisor i beskattningen.

Hvilka äro det, som skulle träffas af denna orättvisa? Jo, just de fastighetsägare, som infört en rationell skogshushållning på sina egendomar, de, som icke på en gång hugga ned all sin skog, utan ställa det så, att de hafva en årlig afkastning af sko-

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

gen, vare sig de själfva afverka eller sälja en trakt om året till afverkning af andra. Ty där en rationell skogshushållning tillämpas, har man också ganska noga reda på hvad de olika egenomarna hafva för inkomst af sin skog, och därtill tager man också hänsyn vid taxeringarna. Jag har själf i många år deltagit i bevilningsberedning och taxeringsnämnd och i den trakt, där jag det gjort, hade man mycket väl reda på skogsförhållandena. Man höjde för fem år sedan taxeringsvärdena betydligt på ett stort gods inom området, som hade stora skogar, och icke blott på det, utan äfven på mindre hemman, där man kände, att ägarne årligen sålde så och så många famnar ved. Nu vill jag visst icke påstå, att detta allmänt iakttagits ens i södra Sverige, men det har dock på senare tid gått i den riktningen, och jag är alldeles öfvertygad, att vid de taxeringsförrättningar, som nyss ägt rum, åtminstone i Skåne, man tagit hänsyn härtill och höjt taxeringsvärdena betydligt. Utskottet tyckes också hafva en viss känedom om att något sådant försökts.

När man nu betänker, att hvad man just eftersträfvat är, att folk skall sköta sin skog rationellt, är det bra hårdt, att just dessa, som göra så, skola träffas af en sådan här straffbeskattning. Nu säger utskottet, att, om förslaget blir i väsentliga delar godkändt, vid taxering af skogsfastighet hänsyn nog kommer att tagas till den beskattning, som genom denna lag pålagts. Ja, det kan hända. Det blir i allt fall ej förr än efter fem år, men jag undrar, om man har stor utsikt att få taxeringsmyndigheterna att sätta ned taxeringsvärdena, sedan de en gång blifvit höjda, i synnerhet som detta då skall ske till förfång för staten.

En reservant, som tyckes vara ändå mera tveksam än utskottet själf om denna lags fördelar, har föreslagit, att den skall antagas på försök för några år, men jag tror, att om den väl blifvit antagen, är det ej godt att veta, huru länge man får behålla den, och tiden kan komma att kännas lång nog för dem, som drabbas af orättvisan.

Hvad nu själfva lagen angår, kan det ju vara åtskilligt att anmärka. Jag skall ej ingå i någon längre granskning af förslaget, då jag är emot det hela, men jag vill påpeka, att det är ett bra egendomligt förhållande, att man gjort accisen till en kommunalskatt, som är beroende af huruvida kommunerna behöfva skatten. Behöfver ej en kommun denna skatt, blir där ingen accis; behöfves åter skatten, blir dess storlek beroende af kommunens behof. Staten afstår sin rätt till kommunernas förmån och afstår den äfven, om en eller flera kommuner ej behöfva skatten. I sådana kommuner blir skogen då alldeles obeskattad.

Vidare tycker jag, att det är olämpligt att pålägga kommunalnämnderna ytterligare nya göromål. De få till slut så mycket att göra, att kommunalnämnderna blifva riktiga små ämbetsverk. Särskildt ordförandena skulle få mycket besvär genom att tillhålla

folk att afgifva deklARATIONER och se till, att deklARATIONERNA komma in, genom protokollsföring och hvarjehanda skrifveri om den här saken. Det är redan nu ej så lätt att få lämpliga och vederhäftiga personer, som då vilja åtaga sig att blifva ordförande i kommunalnämnderna. *Lagförslag om skogsaccis.*
(Forts.)

I många fall torde det också vara ovisst, om kommunalnämnderna äro kompetenta att fullgöra hvad dem skulle åligga. Det är ej så lätt att taxera upp skog, som afverkas hemma i orten, men det förelägges kommunalnämnderna ändå mycket svårare problem, såsom t. ex. i § 7, som stadgar, att, om en person säljer skog, men samtidigt köper virke, han har rätt att få afdrag för detta virkes skogsvärde, d. v. s. för hvad de träd, som lämnat detta virke, hade för värde på rot. Om man tänker sig en person i Skåne, som säljer ett par hundra famnar ved och samtidigt bygger ett hus, till hvilket han köper timmer från Småland och bräder från Norrland, så skall kommunalnämnden räkna ut hvad de träd i Småland och Norrland, som lämnat virket och bräderna, haft för värde på rot. Det kan kommunalnämnden behöfva fundera ganska länge på. Möjligen kunna kanske kommunalnämnderna icke heller blifva fullt så opartiska taxeringsmyndigheter; som det varit önskligt att hafva, ty det är kommunerna, som skola hafva den skatt, som härflyter af taxeringarna. Och detta synes mig särskildt betänkligt därför att kommunalnämnden blir den enda *beskattningsnämnd*, som har med denna sak att göra; och när man vet, hur mycket det beror på den utredning och det om-döme, som lämnas af beskattningsnämnderna, förefaller det allt litet betänkligt, att sedan i de öfriga instanserna icke skall finnas någon beskattningsnämnd, om utskottets förslag går igenom, ty den andra instansen är Konungens befallningshafvande. Nu hyser jag naturligtvis för min enskilda del det allra största förtroende för Konungens befallningshafvande, men jag vågar i allt fall icke påstå, att denna myndighet är lika skickad som präfningsnämnden att bedöma en sådan sak som denna. Ty den sakkunskap och den lokalkännedom, som finnas representerade i präfningsnämnden, och de friare former, den friare präfningsrätt, som en beskattningsnämnd har, den har nog sin stora betydelse.

Ja, jag skall icke trötta herrarne med någon vidare detaljgranskning af förslaget. Jag vill blott förklara, att jag för min del på anförda skäl ej kan vara med om detta lagstiftningsexperiment, och detta så mycket mindre som jag befarar, att, om detta förslag antages, det kan i sin mån bidraga att fördröja den stora reform, som jag åtminstone anser eftersträfvansvärd, nämligen att få en verklig inkomstskatt äfven för jordbruksfastighet.

Jag yrkar afslag.

Herr Barthelson: Jag anser det ej kunna med fog förnekas, att, såsom i Kungl Maj:ts proposition framhålles, det nuvarande sättet

Lagförslag om för beskattning af skogsegendomar är otilfredsställande. Det verkar af *skogsaccis.* ju ojämnt och i vissa fall till och med godtyckligt. En omläggning (Forts.) af själfva beskattningsformen därhän, att fastighetsskatten utbytes mot en skatt på själfva inkomsten, den verkliga, den nettoinkomst, som skogsbruket såsom handtering betraktadt lämnar, skulle nog i viss mån undanröja de olägenheter, som vidlåda det nuvarande beskattningssättet.

Om jag sålunda också från min synpunkt, från skogsvårdssynpunkt, gillar en lag om skogsbeskattning, kan jag dock icke för min del biträda det förslag till lag om skogsaccis, som nu af Kungl. Maj:t för Riksdagens pröfning framlagts. Jag är öfvertygad om att ingen skall kunna påstå, att skogshandteringen är en mindre hederlig eller mindre fosterländsk handtering än hvarje annan, eller att dess utöfvare äro mindre hederliga människor än andra. Man har ju då rätt att fordra, att skogsbruket i beskattningshänseende icke ställes sämre än andra handteringar. Jag är öfvertygad om att alla gifva mig rätt häri. Äfven i den motivering, som finnes vidfogad det kungl. förslaget, häfdas skogsbrukets rätt i detta afseende. Det står nämligen på sid. 40 i den kungl. propositionen, att det icke med skäl kan påstås, »att inkomst af skogsbruk till begreppet är olikartad emot annan inkomst och af sådan grund bör i beskattningsafseende behandlas på ett särskildt sätt», och på ett annat ställe står det i samma motivering, att det här gäller en skatteform, som tillsammans med den skatt, som uttages på grund af fastighetstaxeringen, innebär en skälig beskattning af den verkliga inkomst, som skogsbruket lämnar. Den tanke, som synes ligga till grund för dessa mot skogsbruket välvilliga och enligt min mening fullt berättigade uttalanden, kan jag ej återfinna i själfva lagförslaget. Här talas nämligen ett helt annat språk, här talas icke om den verkliga inkomst, som skogsbruket lämnar, utan det talas om något som kallas skogsvärde, på grund hvaraf skogsbruket skall beskattas. Det talas icke om skogsbrukets idkare eller om personer, som idka denna näring, utan om en ny klass af medborgare, som kallas skogsafverkare, inom hvilken klass då inrangeras såväl de, som vårda skogen rationellt, som de, som missvärda den. Man har ju framhållit denna lag som en undantagslag i beskattningshänseende; jag vill för min del ej påstå, att den skulle vara en undantagslag äfven i det afseendet, att den är en klasslagstiftning, men så mycket kan jag säga, att den sätter ett likhetstecken mellan rationell skogsvård och missvård af skog, för att icke säga skogssköfning. Detta likhetstecken kommer nog icke att göra skogsägarne mer fördragsamma mot lagen. Det är ju dock två vidt skilda former af skogsbruk, såsom den sist ärade talaren delvis framhöll: den rationella skogsvården och missvården af skog. Med detta lagstadgande ställas de ju lika. Den rationelle skogsvårdaren söker taga den största möjliga räntefkastningen på skogskapitalet, men han söker också på samma gång förstora detta kapital. Han söker

med ett ord öka vår nationalförmögenhet. Skogssköflaren, ja, han gör motsatsen. Från kommunintressets synpunkt och från synpunkten af statens intresse i afseende å beskattningen bör det vara gifvet, att den förra formen är den rätta, är den fördelaktigaste. Den lämnar de största möjliga skatterna, ty den lämnar den största möjliga virkesmassan per hektar. Den lämnar den jämnaste skatteintäkten, den är en aldrig utsinande skattekälla. Men är det så, att vi erkänna, som jag förmodar att vi alla göra, att den rationella skogsvården är den rätta, så bör naturligtvis tillses, att icke, äfven om detta sker oafsiktligt, man på något sätt borttager intresset för denna rationella skogsvård.

*Lagförslag om
skogsskatts.
(Forts.)*

Jag nämnde, att den rationella skogsvårdaren söker taga största möjliga afkastning af skogen, på samma gång han söker öka skogskapitalet till fromma för sig själf och sitt land. Men, mina herrar, han kan icke göra denna utan stora penningeuppoiffingar. Det fordras kostnader för ledningen, det fordras kostnader för själfva skogsvården, som frambragt den skog, som vid försäljning beskattas utan afdrag för denna kostnad. Teoretiskt sedt är ju rättvisa skipad, tycker man, då hänsyn tages till endast skogsvärdet. Men såsom den siste ärade talaren framhållit, är det väl ändå icke precis att uppmuntra en rationell skogsskötsel, om man stiftar en lag, som säger: du skall betala två procent på allt du hugger, men du får icke göra afdrag för de utgifter du haft för att frambringa detta virke. Den, som missvårdar skogen, har inga andra utgifter, än afverknings- och transportkostnader. För honom passar denna lag alldeles utmärkt. Männe icke en sådan lag som denna, om den antages, skulle kunna tänkas komma att uppmuntra de nuvarande vårdarne af våra skogar att slå in på den vägen att sluta upp med att nedlägga kostnader och arbete på skogens skötsel och öfvergå till den extensiva formen af skogsvård, som ej kräver några andra kostnader än afverknings- och transportkostnader? Jag fruktar, mina herrar, att så kommer att blifva fallet. Ja, jag kan säga, att jag är öfvertygad därom. Mångårig erfarenhet inom den privata skogsvården har lärt mig, att man först då kan förmå den enskilde att nedlägga de kostnader, som fordras för en rationell skogsvård, om man visar honom, att detta är för honom ekonomiskt fördelaktigt.

Jag har framhållit dessa synpunkter vid resonemang om denna lag. Man har svarat mig: jag inser, att du har rätt, men vi behöfva lagen för Norrland. Men, mina herrar, kan det vara rättvist att, för att på ett ställe i vårt land det sker något olämpligt, hela landet skall liksom bestraffas? Jag kan aldrig tro, att sådant kan tillämpas, då det är fråga om en lag, som skall gälla hela vårt land. Det är väl omöjligt. Man har också sagt mig: det är väl ej så farligt detta, det gäller ju endast två procent. Ja, jag erkänner, att detta ej låter så mycket, men hvad som gjort mig ytterst betänksam är, att i den kungl. propositionen finnes en antydan,

Lagförslag om skogsaccis.
(Forts.)

om jag icke kan förstå på annat sätt, än att Kungl. Maj:t ämnar komma åter, så snart skogsägarna liksom tränats att bära den nu föreslagna skatten. Det är ju möjligt, att Kungl. Maj:t afser en rationell omläggning af hela skattesystemet. Är det så, då har jag måhända misstagit mig, men så länge hotelsen står kvar, få vi ej blott taga sikte på de två procenten, utan vara beredda på ännu större utgifter för vår skogshushållning.

Ja, mycket skulle ju kunna vara att tillägga, men jag är rädd, att jag tager kammarens tid alltför mycket i anspråk. Jag vill endast som ett slutomdöme säga, att om en lag, som berör våra svenska skogars vård, endast kan misstänkas komma att på något sätt störande ingripa på dessas rationella skötsel, skulle jag för min del icke tveka, att rösta mot ett sådant förslag. Nu är jag öfvertygad om att denna lag kommer att verka till skada för vår svenska skogsskötsel, som dock är för vårt land af så kolossal vikt. Den lämnar ju till vår industri och vår export värden, som motsvara omkring hälften af hela landets exportvärde, och vi veta, att, om vi blott tillvarataga våra skogar bättre än hittills skett, på rationellt sätt, vi kunna öka exportvärdet med kanske ett hundratal millioner. Det är således här ej fråga om kapital af millioner, utan om kapital af milliarder, på hvilket vi skola taga ränta.

Herr talman! Jag ber på de grunder, hvilka jag här sökt framhålla, att få yrka afslag å Kungl. Maj:ts och utskottets förslag.

Herr statsrådet Swartz: Frågan om att åt kommunerna bereda en större inkomst af skogsbruket än hvad som med hittills fastställda beskattningsmetoder varit möjligt är, som herrarne väl veta, af mycket gammalt datum, det är såsom i propositionen framhållits väl mera än ett 30-tal år, som man arbetat på denna frågas lösning. Och det är ju icke underligt, att man fått hålla på så länge, då hvarje förslag, som går ut på att söka vinna rättelse i de öfverklagade förhållandena, mötes med ett så kraftfullt motstånd, som förhållandet i dag synes vara. Jag börjar för min del tro, att det är hart när omöjligt att komma till ett resultat, för den händelse man skall låta sådana synpunkter göra sig gällande, som här redan med skärpa framhållits och som den långa raden af redan hos talmannen anmälda motståndare utan tvifvel låter oss ana. Jag tror, att det är omöjligt nästan att komma till en lösning af denna fråga.

Emellertid kan man omöjligen påstå, såsom här skett, att det skulle vara en onödig lagstifning. Det är gifvet, att den är onödig på slättbygden, där det icke finnes någon skog att tala om, och det är gifvet, att den är mindre nödig i sådana delar af vårt land, där det nog finnes skog, men där det äfven finnes annat, hvaraf kommunerna kunna draga inkomster i skatteväg. Men det är alldeles bestämdt oberättigadt att påstå, att det är onödigt i de delar af landet och i de kommuner, där snart sagdt den enda möj-

liga skattekällan är skogen och där denna skattekölla icke nu kan öppnas och icke varit öppnad för de kommunala behofven. Det är ett hjärtskärande rop på hjälp från dessa kommuner, hvilket under dessa 30 år låtit sig förnimma. Detta rop, hvilket under den sista tiden upprepats, ligger till grund för det förslag, som här är framlagdt.

*Lagförslag om
skogsaccis.
(Fort.)*

Som här sagts, är det alldeles gifvet och klart, att det är hart när omöjligt att i en fråga som denna träffa den rätta medelvägen, så att icke den ene eller den andre skall känna sig drabbad på orättvist sätt. Jag har nu af förhållandenas tvång fått syssla icke så litet med skattefrågor under den tid, jag haft äran att stå på den plats, där jag nu står, men ännu har det aldrig lyckats mig att finna en skatt, som icke någon ansett orättvis och tynga mer än rätt och billigt är. Men däraf har jag icke funnit, att Riksdagen ansett sig hafva anledning att afslå en skatt, och jag tror, att denna Riksdag icke har jäfvat det omdömet. Där nödvändighet förelegat och öfvervägande behof gjort sig gällande, ha betänkligheterna fått vika. Det är i den andan och meningen, som propositionen blifvit framlagd, och med anledning däraf vågar jag hoppas, att det icke skett förgäfves.

Här har med skärpa framhållits, huruledes ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition med eller utan de af utskottet föreslagna förändringarna skulle framkalla en mängd olägenheter. I främsta rummet talas det om dubbelbeskattning. Jag ber först och främst att få lägga herrarne på hjärtat, att dubbelbeskattning och dubbelbeskattning kunna vara två olika saker. En dubbelbeskattning, när det är fråga om statsskatten, är icke detsamma som dubbelbeskattning för de kommunala angelägenheterna. När det är fråga om statsskatt, blir dubbelbeskattning detsamma som två gånger den skatt, som eljest skolat utgå. Men dubbelbeskattningen, som här är tänkt för de kommunala angelägenheterna, är icke af samma innebörd. De kommunala skatterna tagas ut i form af repartisation i den mån som de kommunala behofven kräfva det. Om en del af dessa kommunala behof täckes genom en kommunal skogsaccis, som lagts på afverkningen eller objektet därför, det afverkade virket, är det klart, att därigenom också minskas kommunens behof att täcka utgifterna genom de skatter, som tagas ut på den vanliga vägen, genom uttaxering, och sålunda minskas äfven den uttaxering, som af den skogsfastighet, hvaraf skogsaccisen utgår, eljest skulle hafva uttagits. Den kommunala dubbelbeskattningen är icke alldeles lika med 2.

Nu säger man, att det är orätt att låta denna beskattning gå ut af objektet och icke af inkomsten. Jag skulle mycket beklaga, om den uppfattningen gjorde sig allmänt gällande i Riksdagen, ty, icke annat än jag kan förstå, skulle i och med detsamma man godtager en sådan uppfattning den omläggning och utjämning af den kommunala skattskyldigheten, som äro planerade och icke gärna

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

kunna göras på ett rättvist sätt, med mindre man får med hänsyn till de kommunala behofvens fyllande gå öfver i vidsträckt mån på skatteobjekten, vara från början afskuren. Jag tror, att Riksdagen därigenom skulle vålla svårigheter, som skulle komma att i högsta grad hämnas sig för framtiden, och göra detta utan att — må ordet vara mig förlåtet — Riksdagen rätt visste, hvad den då gjorde. Det är just denna principiella skillnad i afseende å de kommunala och statliga skattebehofvens tillfredsställande, som här för första gången framhållits. Min uppfattning är, att dessa behof måste ovillkorligen omläggas och reformeras, och jag tror, att jag har att stödja mig på en ganska utbredd mening inom Riksdagen och äfven utom densamma. Jag håller nämligen före, att statskatten, den skatt som den enskilde bör erlægga till staten, skall grundas på vederbörande individs förmåga att bära denna skatt. Den skall utgå i form af en inkomstskatt, supplerad af en förmögenhetsskatt. Men så bör icke vara förhållandet med den kommunala skatten. Jag tror, att i mångt och mycket de hårda bördor, som för närvarande tynga på medlemmar af kommuner med höga skatter, komma sig däraf, att det finnes endast en grund för fyllande af de kommunala behofven, nämligen den efter hvilken statsskatten utgår, oaktadt de fördelar, som skatten inom en kommun är afsedd att bereda, eller de fördelar, för hvilka man inom en kommun erlägger skatt, äro af annan beskaffenhet än de, af hvilka man kommer i åtnjutande såsom medborgare i staten. Det kan icke förnekas, att icke fördelarna af de kommunala anordningarna tillföras den ene eller den andre medlemmen i kommunen skäligen oberoende af hans inkomstbelopp för det eller det året. Jag tar ett exempel från en stadskommun, ty jag känner förhållandena bättre där än på landet, och därför må det tillåtas mig att exemplifiera förhållandena i en stadskommun. Jag tänker mig i en stad ett stort industriellt etablissemang, som sysselsätter ofantligt många arbetare och hvilket genom kommunens anordningar tillföres en mycket stor fördel just för rörelsens bedrifvande, för dessa stora arbetarskarors trefnad. Ett år går detta etablissemang utan någon som helst inkomst, men fördelarna från kommunens sida för etablissemangets kunna icke sägas det året vara mindre än det föregående, då etablissemangets hade inkomst. Med nuvarande skattenormer slipper emellertid etablissemangets det året betala något med undantag dock för det objekt, som förefinnes i fastigheten. Jag tror icke, att det är förenadt med rättvisa och billighet, att den kommunalskatt, som etablissemangets icke det året får betala, men som behöfves för att täcka kommunens utgifter och bördor just till gagn och nytta för detta etablissemang, skall uteslutande läggas på andra och i främsta rummet på löntagarne, som det ena året hafva lika mycket som det andra och således icke slippa ifrån kommunalskatten i det ena fallet mer än i det andra.

Det är, säger jag, otvifvelaktigt riktigt, att man vid anlägg-

ning af den kommunala beskattningen bör betydligt mera än nitills lägga an på objektbeskattning. Detta har gjorts i föreliggande fall. Själva saken, trädet, beskattas därvidlag. Det har icke med inkomsten att göra, utan det är som sagdt en direkt objektbeskattning. I och med detsamma man erkänner, om man det gör, att det är riktigt att vid uttagande af skatt för kommunens behof man bör i ej ringa mån gå öfver på objektbeskattning, förfaller det tal, som här förts därom, att denna skatt ovillkorligen bör tagas ut af en inkomst.

*Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)*

Nu har här sagts, att denna skatteförordning skulle vara af den art, att den rationella skogsvården skulle drabbas mera tungt än den irrationella och att förordningen därför skulle komma att verka uppmuntrande på den irrationella skogsvården. Jag må erkänna, att jag har svårt att förstå detta. Jag kan förstå, att om en skog är rationellt skött, lämnar skogen mera afverkningsbart virke än om den är irrationellt skött och att jag således vid en afverkning får mera behållning, mera skogsvärde ur en rationellt än ur en irrationellt skött skog. Då skogsaccisen skall utgå under vissa förutsättningar och vissa förbehåll med upp till 2 procent af skogsvärdet, är det gifvet, att jag i så fall får en större accis att betala därigenom att en rationellt skött skog framkallar större skogsvärde, än hvad jag får af det på grund af irrationell skötsel vid ett lägre belopp stannande skogsvärdet. Men icke kan väl den omständigheten, att man måste betala högst 2 procent af skogsvärdet i skogsaccis, förmå någon att afstå från den större inkomsten, som naturligtvis följer af den rationella skogsskötseln, blott man i stället slipper undan med att betala några färre kronor i skogsaccis och därför nöjer sig med en betydligt mindre inkomst af skogen. Något sådant synes mig ligga uti det resonemang, som säger, att man på grund af denna skogsaccis skulle finna sig föranlåten att upphöra med en rationell skogsvård och gå öfver på en irrationell. Jag tror därför att det är lämpligt att helt och hållet utesluta talet om skogsvården ur detta sammanhang och låta den regleras af andra lagar, af hvilka vi icke äro i saknad.

Det har vidare sagts, att det är rysligt svårt att sköta sig efter denna förordning och att det rör sig om nya förpliktelser, som skulle vara särskildt svåra att uppfylla. I början var det ganska svårt att sköta sig med den nya inkomstskatteförordningen, men det gick bra, och jag tror icke för min del, att här föreligga några synnerligen stora svårigheter. Denna förordning är uppbyggd i nära öfverensstämmelse med inkomstskatteförordningen, och jag är öfvertygad om att det skall bli mycket lättare att finna sig till rätta med denna förordning än det i början var med inkomstskatteförordningen.

Jag återkommer till, att det är omöjligt att ordna beskattningen så, att den icke drabbas ojämnt, och jag erkänner gärna, att så är förhållandet med denna skatt. Jag kan också gå in på, att en viss dubbelbeskattning nog också i verkligheten kan komma att

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

äga rum. Men jag vidhåller, att där denna olägenhet träffar och där denna dubbelbeskattning äger rum, är i allmänhet hela denna fråga af så pass liten vikt och betydelse i jämförelse med den vikt och betydelse, som frågan har för de kommuner, för hvilka den snart sagdt är en lifsfråga, att jag är öfvertygad om att man lika väl nu som vid föregående tillfällen skall veta att härvidlag taga de mindre olägenheterna för egen räkning för att därigenom bereda för andra, som däraf äro i största behof, de fördelar, som de så länge hafva väntat på och af hvilka de ändtligen, tror jag, hoppas att i någon mån komma i åtnjutande.

Vidare har det sagts: om vi börja med detta, blir det nog mera. Jag tror, att det är mycket svårt att säga, hvad framtiden bär i sitt sköte af skatt i ett eller annat afseende; det kan ingen profetera om. Men så mycket vill jag säga, att icke har jag för min del tänkt mig, att det skulle blifva någon fortsättning utöfver de satsen, som här äro föreslagna, utan att jag därmed kunnat ikläda mig någon garanti för framtiden, då jag, Gud vare tack, icke för evigt sitter på denna plats. Tvärtemot hvad här påståtts, att det nog blir bättre, om vi icke taga detta, vill jag dock våga mig in på en liten profetia i motsatt riktning. Jag har naturligtvis, innan jag lagt fram ett så genomgripande förslag som detta, sökt bilda mig en noggrann uppfattning om huru det kan antagas komma att verka. Jag har då kommit till den öfvertygelsen, att det förslag, som nu framlagts, är ofantligt hyggligt och beskedligt, isynnerhet om man jämför det med alla de andra förslag, som sett dagen. Jag tror i allmänhet, att det är bättre att, då ett förslag lägges fram, taga det förslaget och icke släppa det för att kanske få taga något, som kommer senare och åtminstone icke blir lindrigare.

Jag ber att få sluta med en varm vädjan till kammaren, att med bortseende från de betänkligheter, som blifvit framförda och möjligen ytterligare komma att framföras och hvilkas befogenhet jag ingalunda i allo bestrider, bifalla detta förslag för att därigenom ändtligen bringa lösning på en gammal fråga och en efterlängtd hjälp åt kommuner, som i tiotal år suckat därefter.

Herr Bergström: Det är alldeles uppenbart, att det här är en ytterst svår beskattningsfråga, som föreligger. Skatten är svår att få rättvis och den är svår att praktiskt anordna, kanske ej minst på grund af den långa tid, som förflyter mellan sådd och skörd på skogbärande mark. Men så synes mig också det föreliggande förslaget i många och viktiga afseenden gå en så diametralt motsatt väg mot den, som omständigheter och förhållanden kräfva, att det väl knappast kan tänkas vinna anslutning åtminstone inom denna kammare.

Egentligen torde det vara den omständigheten, att stora skogs-komplexer samlats på en hand och sällan byta ägare, som skapat

de olägenheter man nu söker att afhjälpa. Sådana egendomar bli icke genom köp värdesatta i öfverensstämmelse med konjunkturer och tidsförhållanden och de kunna stå en hel omloppstid, d. v. s. ända upp till 50 å 100 år utan afverkning, således utan afkastning. Resultatet har blifvit för låga taxeringsvärden och små skatter, ja så små i förhållande till kommunernas behof, att man tvingats söka bot härför. Men icke har man väl att söka det lämpliga bote-medlet i en afverkningskatt?

*Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)*

När skogsegendomarna äro fördelade i mindre komplexer, som ha hvar sin på densamma boende och brukande ägare, då är skattesystemet af mera underordnad vikt, emedan årliga afverkningen på hvarje lott måste blifva i det närmaste densamma, hvarigenom den långa omloppstidens olägenheter med afseende å beskattningen i hufvudsak försvinna. Afverkningen håller sig nämligen inom hvarje beskattningsområde i hufvudsak lika år efter år.

Annorlunda ställa sig förhållandena, när stora skogsarealer äro samlade på en hand såsom företrädesvis hos staten, men äfven hos bolagen. Då kan ägaren erhålla den virkesmängd och inkomst han årligen behöfver, utan att under skogens hela uppväxttid röra vid stora arealer, ja, så stora, att de åtminstone kunna utgöra en afsevärd del af en kommun.

Göres nu en kommun under sådana förhållanden i skatteväg beroende af afverkningen, då kan det således draga om många årtionden mellan hvarje gång skatt inflyter, och därmed är kommunen ingalunda betjänt. För staten åter är detta utan betydelse, emedan äfven stora skogsägare måste afverka hvarje år i någon rikets kommun, hvilket gör afverkningskatt såsom statsskatt lika jämnflödande som andra skatter.

En skatt till kommunen synes mig sålunda, för att motsvara kommunens behof, böra vara en fastighetsskatt, hvaremot skatten till staten utan olägenhet kan vara en afverknings- d. v. s. inkomstskatt.

Själfvä lagens lydelse ger erkännande, om också blott delvis, åt detta förhållande, då den i sin 2 § mot alla de principer, som hittills iakttagits med afseende på skattelagar, föreskrifver, att skogsaccisen skall fonderas, en föreskrift som kan medföra allt för farliga konsekvenser i sammanhang med den nya opröfvade rösträtten för att af Första Kammaren redan nu fastslås, och allra helst då den står i förbindelse med en skatt, som endast drabbar speciella skatteföremål.

Bland skälen för en kommunal skogsaccis anför statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet, att han förutsätter, »att äfven framdeles fastighetstaxering verkställes sålunda, att hänsyn väl tages till fastighetens skogstillgång, men att icke i taxeringen inbegripes ståndskogens fulla värde. Då nu bevillningsförordningen föreskrifver, att bland annat en egendoms senaste försäljningspris skall läggas till grund vid bedömande af taxeringsvärdet, så måste ju såväl mark- som skogsvärde vara upptaget, såvida ej oegentligheter föreligga,

Lagförslag om hvilket jag antager statsmakterna redan nu ha i sin hand att stäfja
 skogsaccis. och finansministerns skyldighet att öfvervaka.»
 (Forts.)

Ett dylikt yttrande från det hållet förefaller åtminstone mig under hvilka förhållanden som helst ej välbetänkt, emedan det kan gifva såväl de skattskyldige som taxeringsmyndigheterna medel i hand till godtyckliga förfaranden, hvilka åstadkomma såväl för hög som för låg beskattning, inverkan ej blott för kommunen utan också för staten. Faran ur skattesynpunkt af så sväfvande bestämmelser, som att icke ståndskogens fulla värde inbegripes i beskattningen, har man lätt att uppfatta, om man gör sig reda för att markvärdet *kan* vara 10 å 20 kronor och ståndskogens variera mellan 0 och 2,000 pr hektar. Värdet på det, hvarom man vet, huru det skall beskattas, kan således utgöra endast en procent af hvad som fullständigt är öfverlämnadt åt godtycket hos den taxerande myndigheten. Att det dessutom är olika myndigheter, som verkställa beskattningen af fastigheten och skogsaccisen, hvilken senare skulle komplettera den förstnämnda, ger nog ytterligare anledning att draga i tvifvelsmål, huru resultatet i sin helhet skall komma att utfalla.

Som allmän sats kan man nog också påstå, att skogsaccisen med sitt hela belopp minskar skogens värde på rot och att den sålunda icke — som ju är ett af dess hufvudmål — stärker skogskommunernas skatteförmåga, äfven om beaktansvärda undantag kunna påvisas. Skall den nämligen ej tagas af förädlings- eller handelsvinsten, hvilket i motiveringen förklaras oriktigt, så lär den väl knappast kunna tagas från annat än skogsvärdet, då driftningskostnaderna af densamma icke lära påverkas.

Detta är några af de principanmärkingar bland de många, som kunna uppställas mot det föreliggande lagförslaget. Jag vill dock ej vidare orda om saken från den synpunkten utan i stället öfvergå till realiteten af densamma, hvilken hittills, såvidt jag kunnat finna, är i saknad af hvarje utredning.

Om jag då till en början söker göra mig reda för hvad skatten skulle komma att inbringa, så kan jag med stöd af statistiken komma till följande resultat. Staten har c:a 7 millioner hektar skogbärande mark, som, med afdrag af s. k. husbehovsvirke, lämnar en nettobehållning af c:a 4 millioner kronor. Hela landets skogsareal är c:a 21 millioner hektar, d. v. s. tre gånger så stor, och bör då också i skogsvärde lämna 12 millioner kronor pr år. Två procent på detta — hvilket ju är det högsta skattebeloppet — utgör 240,000 kronor, som således skulle komma att utgöra den från samtliga afverkingar i hela landet inflytande skogsaccisen.

Hvilka omkostnader äro nu förbundna med denna skatt? Därvid har man knappast annat än antaganden att stödja sig på, men man saknar dock icke all erfarenhet om huru det bland annat ställer sig i detta afseende, om man söker jämförelse med förhållandena i sammanhang med andra skatter. Gör man detta, torde man finna, att det ej är öfverdrifvet att påstå, det besvär och tidspillan för de

skattedragande med att tillförlitligt utreda mängden af de olika slagen afverkad skattpliktigt virke inom hvarje kommun öfver hufvud värderas till 100 kronor pr år. Till lika stort belopp torde deras tidspillan och resor kunna skattas för själfva uppbörden. Då det nu finnes omkring 2,500 kommuner i riket, skulle således omkostnaderna för de skattskyldiga uppgå till 500,000 kronor eller dubbelt så mycket som skatten enligt nyss gjorda beräkning skulle inbringa. Då härtill komma omkostnaderna för kommunalnämndens m. fl. sammanträden, för förvaltning, protokollsutdrag, postporton och papper m. m., så synes det verkliga, som om det icke heller ur denna synpunkt skulle finnas stora skäl att antaga förslaget såsom det nu föreligger.

Jag är den förste att erkänna, det beräkningar kunna göras, äfven de stödda på statistik, som gifva annat och fördelaktigare resultat, men obestriddigt torde vara, att skogens produktionsvärde knapast uppgår till ens en tiondedel af den öppna jordens och att bådas sammanlagda bevillning till staten 1906 endast utgjorde 3,127,878 kronor, hvilket synes mig antyda, att föregående beräkning af hvad skogsaccisen kan komma att inbringa ej allt för mycket avviker från verkligheten samt att skogen på rot icke på långt när är den mjölko man föreställer sig.

Då härtill kommer, att antagandet af föreliggande förslag, som bättre torde ersättas med en enkel föreskrift i bevillningsförordningen, skänker oss en helt ny lag på 46 paragrafer, som hvarje utmarksägare måste lära sig för att ej riskera att bli lagbrytare, så tror jag, herr talman, att det finnes god anledning att yrka afslag på såväl Kungl. Majt:s som utskottets förslag, äfven om man därvid känner sig manad att uttala en önskan om, att ett annat snart måtte komma igen, som bättre tillgodoser de kraf, hvilka det föreliggande beräknats att fylla.

Herr Friman: De föregående talarne ha haft så uttömmande anföranden, att jag icke har mycket att tillägga. Jag har dock fäst mig vid att kommunalnämnderna skulle få det grannliga uppdraget att värdera skogen för betalning af skatten. Jag vågar emellertid hysa den öfvertygelsen, att våra kommunalnämnder i allmänhet för närvarande icke äro vuxna detta uppdrag. Och detta är ett af skälen för att jag yrkar afslag å detta förslag.

Herr Enhörning: Herr talman, mina herrar! Detta lagförslag har vunnit en mycket stor genklang i vida bygder i inlandet och naturligtvis därför att det kommer att gagna dessa kommuner, hvilka sakna i egentlig mening skatteobjekt och hvarigenom skattebördorna bli ytterst betungande, synnerligast för dem, som taxeras för inkomst, och dessa äro vanligtvis högst få inom dylika kommuner. Därför trycker ock skatten dessa synnerligen hårdt. För min del bestrider jag ingalunda detta förhållande, men det

Lagförslag om skogsaccis.
(Forts.) synes mig, att man redan förut bort på annat sätt hafva funnit flere skatteobjekt för att utjämna dessa bördor. För det första borde det kapital, som erhålles vid försäljning af skog, i större mån gjorts till föremål för beskattning, för det andra den inkomst, som helt säkert afverkarna af skogen år efter år beredt sig, och för det tredje torde herrar landthandlares goda inkomster på leverans af varor till afverkarna äfven gjorts till större beskattningsföremål än hittills skett inom socknarna i Norrland. Den klagan, som för sports, torde för visso icke hafva varit af så stormande beskaffenhet, som man sökt göra den till. Oaktadt detta finner jag likväl vissa skäl tala för en skogsaccis, ehuru, om man väger fördelarna af en afverkning inom en socken mot nackdelarna däraf, de förra torde vara öfvervägande, om man såsom sig bör tager vara på dem. Med afverkningen följer nämligen förtjänst för ortsbefolkningen, icke endast genom själfva afverkningen, utan äfven genom flottningen och de summor, som omsättas för dessa ändamål, äro icke små och torde därför i högre grad än man föreställer sig utjämna missförhållandena.

Men då så icke sker, måste det bero på att större delen af dessa inkomster undgått beskattningsmyndigheterna. Såsom bekant har en kommitté utarbetat förslag till lagar, angående taxering till skogsaccis, angående skogsaccis till staten, angående kommunal skogsaccis, angående skogsaccis till landstingskommun, samt till ändrad lydelse af 59 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, äfvensom till erforderliga ändringar i bevillningsförordningen och instruktioner för taxeringsmyndigheterna samt förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad. En trävaruexportförening i Norrland har låtit en framstående jurist nagelfara dessa lagförslag och kommit till ett häpnadsväckande resultat. Ehuru det egentligen icke hör hit, skall jag taga mig friheten att relatera en del af detta utlåtande för att fästa uppmärksamhet på hvilken dödsstöt ett dylikt förslag — upphöjdt till lag — skulle tillfoga landets största näring och exportvara. »Hvilken orhörd betydelse för att ej säga skada för landets skogsägare, speciellt de större trävarubolagen, hvilka särskildt förslaget om *progressiv* skogsaccis till staten afser att träffa — se herr v. Wolchers reservation — dylika lagar skulle medföra, inses lätt, då man besinnar, att en afverkning af virke inom en taxeringskommun för ett värde af 200,000 kronor medför följande afgifter såsom accis:

till staten	Kr. 10,438
till landstingskommunen	» 2,000
till kommunen under förutsättning af utskylder motsvarande 8 kr. per bevillningskrona	» 16,000
för vägfyrk förslagsvis	» 5,000

Summa Kr. 33,438

För en årlig afverkning af virke, motsvarande ett värde af 2,000,000 kr. inom tio särskilda taxeringsdistrikt, som för de större sågverksbolagen antagligen ej är öfverdrifvet, skulle således årliga afgifterna uppgå till c:a 330,000 à 340,000 kronor.» Lyckligtvis har ej regeringen funnit lämpligt att framkomma med en proposition i den riktningen och man har sannerligen skäl att lyckönska regeringen till att hafva tagit afstånd från ett dylikt förslag, hvilket inneburit detsamma som att på en gång göra slut på all trävaruindustri.

*Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)*

Jag har emellertid tagit till orda icke för att yrka afslag, ty därtill har jag icke nu anledning, emedan denna lag icke är afsedd uteslutande för Norrland, utan, så otroligt det än låter, för hela riket. Eljest bruka alla förslag till skogslagar endast gälla Norrland. Det blir således icke någon undantagslag för en del af riket och denna lag kommer därför att verka mera rättvist än de lagar, som man vill skapa ensamt för Norrland, ehuru precis samma förhållanden, som framkallat de olika lagförslagen för denna landsdel, äro i lika hög grad gällande inom andra landsändar.

Om nu en sådan accislag skall komma till stånd, utgår jag från den förutsättningen, att den bör så litet som möjligt förorsaka obehag och trassel för kommunerna, ävensom för bolag och enskilde, som bedrifva trävarurörelse, och därför tager jag mig friheten göra ett par, tre anmärkningar mot densamma.

Beträffande 5 § har utskottet föreslagit, att afverkningsåret skall räknas från den 1 juni till och med den 31 maj nästföljande år, under det att enligt Kungl. Maj:ts förslag den afverkning, som göres under ett kalenderår, skall utgöra föremål för skogsaccisen. Deklarationen skall aflämnas till vederbörande kommunalnämndsordförande enligt utskottets förslag före den 1 juli och enligt Kungl. Maj:ts förslag före den 1 april. För min del skänker jag företräde åt Kungl. Maj:ts förslag, därför att det vid bifall till utskottets förslag skulle blifva alldeles för kort tid att till den 1 juli afgifva deklARATIONEN. Det är icke så litet arbete med att uträkna alla tumningslistor och afräkningar efter afverkningar, när det gäller en timmerfångst, uppgående i många fall till hundratusentals timmer, och skall man dessutom kubikera hela timmermassan, så är det ju gifvet, att arbetet med afverkarnas afräkningar måste stå efter, och i många fall antar jag, att man ändock icke medhinner utföra deklARATIONSARBETET till den bestämda tiden. Därför är enligt min mening Kungl. Maj:ts förslag angående kalenderår att föredraga.

§ 9 bestämmer, att »skogsaccis erlägges a) för virke, som taxerats enligt 5 § a), af afverkaren.» Därmed afses, att den som köper ett antal träd på rot och afverkar desamma, skall betala accisen. Jag vill då fråga: vore det icke bättre, att säljaren, d. v. s. ägaren af egendomen, finge ansvara för accisen? Beskattningsmyndigheten visste då, hvem den skulle hålla sig till för utfående af

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

accisen. Men om de s. k. skogsspekulanterna, som finnas i dag, men måhända icke i morgon, skola svara därför, så kan detta gifva anledning till oberäkneligt obehag, så mycket mer som myndigheten kan, då den blir utsatt för opålitliga afverkare, helt enkelt öfverflytta beskattningen på hvem helst den behagar och till hvilket oberäkneligt obehag och trassel detta kan leda, kunna herrarna väl förstå. Skogsaccisen kommer att i framtiden utgöra ett slags fastighetsskatt och då vore det väl för alla partier bättre, om fastighetsägaren finge ansvara för densamma.

§ 11 af lagen stipulerar, att »deklaration skall i enlighet med fastställt formulär skriftligen afgifvas och innehålla uppgift om skogens beteckning och läge samt, hvad angår timmer, om stycketal och kubikmassa i fast mått» etc. Man skall således deklarerastycketal och kubikmassa. I de norrländska länen säljes och köpes virket icke per kubikmassa, utan efter längd och dimension i toppen. Prisen äro olika för hvarje tum eller halftum, t. ex. 8 $\frac{1}{2}$ öre för 5 $\frac{1}{2}$ tum, 14 $\frac{1}{2}$ öre för 7 tum, 24 öre för 8 tum, 28 öre för 8 $\frac{1}{2}$ tum, 50 öre för 11 tum och 60 öre för 12 tum fritt älfmyningen, allt per 2 fot. Skall man nu till beskattningsmyndigheterna uppgifva kubikmåtten, så är det gifvet, att man för detta icke har någon som helst ledning i priset, ty detta är oberoende på hvilken toppdiameter man köper. Om man således skall lämna uppgift å kubikmassan för det hela, kan man icke bedöma värdet per kubikfot, ty detta värde blir naturligtvis beroende på de dimensioner man inköpt. Under alla förhållanden måste det blifva ett mycket tidsödande arbete att uträkna hela denna kubikmassa och ett ytterst tidsödande arbete är det äfven att uträkna tunningslistorna för såväl afverkadt som inköpt timmer. Då de s. k. intunningsarna äro afslutade på våren, måste man uträkna prislistorna för såväl det afverkade som det försålde virket för att kunna erlägga slutlikvid och skall man dessutom till den 1 juli afgifva deklaration för hela timmerfångsten under året, hvilken i många fall — såsom jag nyss nämnde — uppgår till hundratusentals timmer, så kunna herrarna väl tänka sig, hvilket oerhördt arbete detta skall blifva. Är så detta arbete helt och hållet onödigt, så blir oviljan mot lagen så mycket större. Jag vill därför föreslå, att i stället för kubikmassa skall man vara skyldig att uppgifva det pris, som betalats för trädet på rot, om köpet är afslutadt på detta sätt eller ock lämna — om virket är afverkadt af bolag eller enskild — afverkningsjournal eller tunningslistor å virket efter den vanliga norrländska ådalsmetoden jämte uppgift å afverknings- och andra omkostnader för bedömandet af värdet på rot samt att uppgift om kubikmassa skall lämnas endast där beskattningsmyndigheterna så fordra.

Jag har, herr talman, emellertid icke något särskildt yrkande att nu göra, men skall återkomma — om anledning därtill gifves — då punkterna föredragas.

Herr af Ekenstam: I förhållande till den långa rad af talare, som här uppträdt och på ett ganska kraftigt sätt vändt sig mot det föreliggande förslaget, vill jag intaga en ståndpunkt, som kanske angifver en litet mera mild stämning mot förslaget.

*Lagförslag om
skogsaccisa.
(Forts.)*

Det är ju så, att det sedan länge varit känt och erkänt, att den beskattning, som träffar de produkter, hvilka utgå från våra skogar, på många håll icke fyllt det ändamål, som man velat nå. Man har länge varit på det klara med att just en hel del af dessa de värdefullaste produkterna af den svenska jorden icke blifvit träffade af skatt, åtminstone icke i de trakter, där dessa produkter hafva framkommit. Särskildt skriande hafva dessa missförhållanden visat sig vara i de stora skogsbygderna i Norrland, Dalarne och annorstädes. Man har där sett, huru den ena millionen timmer efter den andra flottats ned utefter älfvorna samt försågats eller på annat sätt förädlats. Man har sett, huru dessa mängder gått ut och visserligen tillfört vårt land stora rikedomar, men man har också sett, huru de kommuner, där virket producerats, icke fått något med af dessa rikedomar; man har sett, hurusom skatterna där ofta nog tryckt hårdt och hurusom de, hvilka där ha bott, snart sagdt dignat under den börda, som de näst åtaga sig för att någorlunda fylla den uppgift, som kräfts af dem såsom svenska medborgare.

Denna orättvisa har länge varit känd och därför har också, såsom vi redan hört från statsrådsbänken, arbete pågått för att kunna undanröja densamma. Kommitterade ha varit samlade, förslag ha varit framlagda, men då dessa förslag kommit, så har man sagt: nog är den tanken riktig, att skogen skall beskattas, men den väg, man nu har gått, leder till orättvisor; vi kunna således icke vara med om förslaget. Och därför stå vi den dag som i dag är på samma ståndpunkt, som vi hittills gjort.

Nu ligger i dag för oss resultatet af ett nytt kommittéarbete, d. v. s. af det arbete, som kommittén utfört, är det blott en del, som ännu kommit fram till Riksdagen. Och hvad den delen beträffar, kunna vi ju alla komma öfverens om att den är af jämförelsevis mild beskaffenhet. Icke förty säges det, att äfven denna del visar, att man icke kan på rättvis grund lösa problemet, och vi stå således framför den frågan: skola vi nu återigen förkasta det förslag, som föreligger, och låta frågan ligga lika öppen som hittills med samma orättvisor, som vi alltjämt funnit?

Man har bland dessa svagheter, med hvilka lagen skulle vara behäftad, i första hand vändt sig mot den s. k. dubbelbeskattningen. Huruvida verkligen i detta fall en dubbelbeskattning skulle inträffa eller icke, det beror naturligtvis på huru förhållandena gestalta sig i den ort, där skogsprodukterna alstrats. Ty man måste visserligen medgifva, att det finnes trakter, där vid taxeringen sådan hänsyn tagits till skogen, att man principiellt kan säga, att dubbelbeskattning inträder, men man kan förvisso om andra och vida större områden säga, att ingen eller åtminstone ytterst

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

obetydlig hänsyn vid taxeringen där tagits till skogen. Också vill jag för min del icke fästa något större afseende vid denna s. k. principiella oriktighet, allra helst som det synes mig, att män vid förverkligandet af denna nya skatteform, som jag nyss sade, gått ganska mildt till väga.

Det är något annat i lagen, som för mig nästan är mera motbjudande, och det är alla de svårigheter, som vid lagens tillämpning skulle inträda med afseende å deklaration och hvad som där-efter skall följa af uppskattande myndigheter m. m. Jag vill genom ett litet exempel förtydliga, huru jag ser saken.

Om vi t. ex. tänka på en kommun, som utan att vara egentligen skogsfattig, dock icke är någon verklig skogskommun och där jorden ligger i händerna på ett flertal mindre hemmansägare samt afverkningen är så stor, att denna lag skulle få sin tillämpning — huru skulle det då ställa sig? Först och främst skulle alla dessa hemmansägare, som hade från sina hemman afverkat så mycket, att de möjligtvis skulle kunna komma under lagens stadganden, begifva sig till sin kommunalnämnds ordförande för att där få blanketter till deklARATIONER och därjämte de upplysningar, som de helt visst mycket väl kunde behöfva. Jag tänker, att herrarne litet hvar känna vår allmoge så väl, att I kunnen förstå, att det icke just är med något synnerligen lätt hjärta, som de göra det där, och ännu mindre tror jag, att de hafva så synnerligen lätt att förstå, hvarför de skola tvingas deklarerera eller hvarför deklARATIONEN skall affattas på det ena eller andra sättet. Emellertid, detta vore den första åtgärden. Sedan skall deklARATIONSBANKETTEN ifyllas och lämnas in, och så finner man kanske, då kommunalnämnden är samlad för att granska uppgifterna, att däri fattas en del saker. Då måste kommunalnämnden eller dess ordförande genom brevväxling försöka att få de luckor fyllda, som påvisas. Sedan skall taxeringen ske. Men det är dock tämligen antagligt, att åtminstone i den form kommunalnämnderna för närvarande existera, de skola hafva ganska svårt att ensamma fylla det kraf, som ställes på dem i fråga om att taxera skogsprodukter. Åtminstone har jag mycket svårt att tänka mig, att de skola kunna göra det utan att på ett eller annat sätt få sakkunnigt biträde. Och slutligen skola vi få fram taxeringsresultatet. Vi antaga, att det vinner laga kraft. Låtom oss då först räkna öfver hvad alla dessa åtgärder kostat, hvilka erfordrats för att få fram taxeringen, och sedermera hvad vi få in genom accisen. Jag försäkrar herrarne, att med en ganska enkel räkning skolen I finna, att den förmån, som ifrågavarande kommun kan hafva af att få tillgodoräkna sig denna skogsaccis, är i många fall så minimal, att man med hänsyn till allt trassel och alla de svårigheter och kostnader, som uppstå, väl kan komma att tänka på denna gamla liknelse om berget, som födde råttan.

Nu skulle man naturligtvis, då man kommer underfund med

dessa svårigheter, som jag antydt, lätt nog vilja ställa sig på den ståndpunkten, att det är bäst, att vi tillbakavisa lagen; den må komma igen eller icke komma igen, men i den form, som vi fått den, vilja vi icke taga den! Den ståndpunkten vill jag dock icke intaga. Såsom jag i början af mitt anförande antydde, är det verkligen så, att i de stora skogsbygderna är det en absolut orättvisa, som alltjämt existerar, att skogen icke där är beskattad, och den orättvisan kräfver att blifva häfd. De svårigheter, som påpekats, äro helt visst icke af en sådan afgörande beskaffenhet, att man icke vid en tillämpning af lagen, på ett riktigt sätt uppfattad, skulle kunna afhjälpa desamma. Om man däremot icke tager denna lag, utan alltjämt låter frågan vara öppen, så har man mycket svårt att afgöra, huru en tillämnad ny lag skall verka, och då komma vi kanske in i andra och svårare förhållanden, än dem som nu äro ifrågasatta. Det är alltid svårt med nya skatteformer, och jag tror, att litet hvar, som varit med om att syssla med sådana saker, skall gifva mig rätt, då jag säger, att det är först genom erfarenheten, som man kan ledas till något verkligen godt resultat. Sedan sådan blifvit vunnit, gäller det att med stöd däraf söka få fram de jämkningar, som erfordras för att komma till något verkligen godt. Man måste skrida till en realitet för att hafva den att utgå ifrån och på det viset komma framåt.

Det är denna öfvertygelse, som har gjort, att jag ansett mig kunna i den vid utlåtandet fogade reservationen yrka, att lagen må tagas endast för vissa år. Min tanke har därför varit den, att kommer lagen att på *detta* sätt antagas, så blir resultatet det, att efter eller i samband med utlöpandet af de bestämda åren har man antingen kommit till insikt om att lagen med vissa modifikationer är lämplig och att man med dessa modifikationer vill hafva den kvar, eller också har man funnit, att den verkligen är af så svår och obehaglig beskaffenhet, att man vill blifva den kvitt. Och i det senare fallet är det för visso mycket lyckligare att kunna blifva den kvitt utan svårigheter, i stället för att man eljest skulle vara nödsakad att draga fram frågan såsom en riksdagsfråga och kanske först efter många och långa strider få bort hvad man kände tryckande. Jag kan icke tänka mig annat än att äfven de herrar, som allra helst vilja hafva lagen, skulle kunna vara med på detta, då det dock är dem möjligt att på detta sätt göra det bästa af lagen. Och jag kan icke förstå annat än att de, som icke äro allt för afgjorda motståndare mot lagen, skulle också kunna på detta sätt taga den, därför att de då få pröfva den utan fara för att nödgas behålla den, om den är dålig.

Jag har nu satt, såsom herrarne möjligtvis sett, min tidsbestämning till den 1 juni 1915. Min afsikt är, att lagen skall vara verksam i fem år. Då man räknar, kan det ju först tyckas, att det blir sex år, men såsom herrarne förstå, är det alldeles nödvändigt att på det viset bestämma tidperioden, för att äfven det af-

Lagförslag om verkningsår, som slutar 1 juni 1914, må komma med under lagens
skogsuccis. bestämmelser.

(Forts.)

Nu har man mot mitt förslag att göra lagen gällande endast för vissa år kommit med åtskilliga inkast. Man har först och främst och framför allt sagt: icke skola vi väl göra lagar provisoriska? Det är något alldeles förfärligt, det är något farligt att på detta sätt införa provisoriska lagar! Till alla de herrar, som komma med den invändningen, skulle jag vilja säga, att det är märkvärdigt dock hvad språket har för makt öfver tanken. Blott den omständigheten, att Kungl. Maj:t här har framlagt frågan om denna skatt i form af lagförslag, blott den omständigheten gör, att I ansen det vara så farligt att taga skatten på vissa år. Det är åtskilliga andra skatter, som vi tagit på viss tid eller på ett år, och i främmande länder, där formen att taga skatter genom lag förekommer, där är det — det veta för visso de herrar, som känna saken, och många känna den vida bättre än jag — visst icke någon sällsynthet, utan det är tvärtom vanligt, att dylika lagar antagas på ett eller flera bestämda år.

Inga praktiska svårigheter hafva, såvidt jag hört, kunnat åberopas mot bestämmelsen därom att lagen skulle gälla endast för vissa år. Man har sagt, att af denna omständighet skulle dock följa, att genom en viss tvångsföreställning man skulle känna sig förpliktad att fortfarande äfven efter dessa års förlopp låta den gälla äfven om den vore dålig och således fortgå på den inslagna vägen. Jag kan icke tänka mig, att en sådan uppfattning kan vara riktig. I allt fall har intet bevis därför presterats. Man har vidare sagt, att kommunerna under tiden hunnit vänja sig vid denna inkomst, och att den icke kan fräntagas dem. Jag kan icke heller begripa detta. Är det så att lagen verkar illa, så måtte man väl kunna hitta på någon annan form, som kan tillfredsställa skogskommunerna, och de andra kommunerna, som ha fått för deras skull ikläda sig tvångströjan, må då slippa den. Är den återigen så att det öfver hufvud icke kan sägas, att lagen verkat så farligt, som man tänkt sig, då låter man den fortsätta, men man har då pröfvat den, innan man tillåter en sådan fortsättning.

Jag står därför på den ståndpunkten, att jag icke kan annat än yrka bifall till det af lagutskottet nu framlagda förslaget med det tillägg, som jag gjort angående tiden för lagens giltighet. Och jag hoppas, att herrarne måtte behjarta lagens syfte och taga den såsom ett tillmötesgående mot de stora skogsbygderna. Man må göra det med känslan af att man vill göra dem rättvisa, men också med känsla af att, äfven om vi på allehanda håll komma att få obehag af lagen, vi dock icke för egen nytta vilja stå emot den rättvisa, som ligger i lagen.

Herr Bohnstedt, Edvard: Då jag till stor del kan instämma i det anförande, som hållits af en ledamot på kristianstadsbänken,

kan jag fatta mig mycket kort. Jag ber att få betona hvad han sade, att under årets taxering har i allmänhet, åtminstone i min trakt, hänsyn tagits till skogens beskaffenhet och detta skulle således, om skogsaccis infördes, kunna föranleda en dubbelbeskattning. Om så är, borde regeringen möjligen kunna göra någon ändring i den saken genom ett cirkulär till pröfningsnämnderna, att dessa, där sådana förhållanden ägde rum, toge dem i betraktande, i fall klagomål anfördes öfver beskattningen. Det vore ju ett sätt. Detta är ju en sak, som egentligen icke hör hit, men jag har dock velat påpeka den.

*Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)*

Jag ber särskildt att få vända mig mot några punkter i förslaget. Det talas i paragrafen 4, att skogen skall beskattas sådan dess värde är på rot; men hur skall man bestämma det värdet? Jag ber att få anföra ett exempel. Om två grannar hafva ungefär lika beskaffad skog åtskild af rågång, och den ene hugger ned skogen till ved och den andre apterar den till sparrar eller timmer, då har den som säljer skogen som ved att beräkna på sin höjd ett pris af fem öre pr kubikfot å rot, under det att den som säljer sparrar kommer åtminstone upp till tio eller femton öre. Huru skall då värdet på rot kunna nöjaktigt bestämmas. Skall en kommunalnämnd afgöra, att den ene skall skatta efter fem öre och den andre efter tio eller femton öre? Jag tror icke, att herrarne anse att det vore rättvist, om den ene finge skatta för skogen efter ett beräknadt värde af tio öre pr kubikfoten, under det grannens skog beräknades efter fem öre.

Dessutom ber jag att få instämma med dem, som anse, att kommunalnämnderna äro särdeles olämpliga att vara beskattningsmyndigheter. Dels är det så att på kommunalnämnderna lägges för närvarande så ofantligt mycket arbete, att det är nästan omöjligt att få en person, som vill åtaga sig att bli kommunalnämndsordförande, och skulle skogsbeskattning komma till, blefve det ännu svårare. Om en församling består delvis af skogshemman och delvis af sådana hemman, som endast hafva odlad jord, uppstår lätt en viss jalousi mellan dessa olika kategorier af jordägare. Vanligen är den mest odlade bygden närmast kyrkan och därifrån komma de, som vanligen sitta i kommunalnämnden. De hafva en annan uppfattning af värdet på skogen än de andra hafva; därför är det svårt, att få en fullt rättvis grund för påläggande af skogsaccis.

Den dubbla beskattningen har redan framhållits och jag vill därför icke ånyo beröra den frågan, då tiden är starkt upptagen.

Det är med anledning af hvad jag anfört, som jag anser, att lagen bör förkastas. Dock skulle man kunna tänka sig, att, då som vi hört höjas nödrop från Norrland att få hjälp, man skulle kunna taga denna lag såsom en undantagslag för detta framtidsland, liksom man antagit så många andra dylika lagar.

Jag ber att få yrka afslag å utskottets förslag.

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

Herr Bäckström: Herr talman! Mina herrar! Då denna lag nu icke har sammanhang med någon skatt till staten, har den ju gifvetvis fått lokal natur. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har ock mycket tydligt poängterat, att den har en sådan natur. Man skulle således icke behöfva anföra några bevis för att det är vissa orter, som äro i behof af lagen. Det är sagdt, att det hörts hjärtskärande rop från dessa orter att få någon bättring i förhållandena. Lagen blir nog för sitt hufvudsakliga behof lokaliserad till Norrland eller vissa delar af Norrland.

Ser man på statistiken öfver de orter, där de kommunala utskylterna äro mest tryckande, finner man, att af rikets 2,386 landskommuner i närvarande stund 31 % hafva en kommunalskatt, som går öfver 76 öre pr fyrk. Dessa socknar kunna således anses vara gifvet för högt betungade i kommunalt hänseende, men det har under remissdebatten i denna fråga sagts, att man icke får taga denna sak absolut, ty det kan ju hända, att, därigenom att jorden i en hufvudsakligen landbrukskommun har blifvit relativt lågt beskattad, man har kommit till lägre fyrktal och att man således skulle kunna tänka sig, att där vid en riktig uppdelning af de verkliga värdena man skulle kunna få en gynnsammare kvot. Det säkra är emellertid, att, om man ser på Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, ställer saken sig så ogynnsamt, att hälften och mer än hälften af kommunernas antal har en kommunalskatt af 76 öre pr fyrk och därutöfver. Gifvetvis är detta betungande. Det skall rådås bot på detta. En inkomst till hjälp för kommunerna skall sökas. Att detta är ett verkligt behof, är alldeles ostridigt, men huruvida vägen är genom den nu föreslagna lagen eller icke, därom äro nog meningarna mycket delade.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet erinrade om att grunden för kommunalskatterna efter nu gällande lag är beroende på bevillning till staten, men han nämnde icke, att under ett 30-tal år det uppstått många funderingar på om man icke skulle kunna anträffa någon lämpligare väg. Emellertid, tvistat har man gjort och förslag hafva uppgjorts, men då Riksdagen i fjol antog en bevillningsstadga, fastställd den 13 september 1907, behölls den gamla principen, att kommunalskatten skall utgå efter bevillningen och bevillningen är ju bestämd af taxeringsvärdena. Vi äro ålagda att tillse i orterna, att taxeringsvärdena bestämmas efter egendomarnas *verkliga* värde. I de delar af landet, som jag tillhört och bebott, vet jag med mig, att man, så mycket man kunnat, sökt rätta sig efter författningen. Bevillningsstadgan upplyser i instruktionen, att värdet skall bedömas efter arealen och lämnar anvisning om hur det skall gå till och att man skall taga hänsyn till en hel del omständigheter, som herrarne känna. Emellertid är det sagdt, att till ledning, kontroll och korrektiv öfver

att det går till på detta sätt skola lämnas in uppgifter från hy-poteksföreningar, brandstodsbolag, domare o. s. v. Det var väl för omkring tjugu eller trettio år sedan som det mycket bekanta så kallade Forssellska cirkuläret utfärdades och jag vill erinra om att åtminstone i de trakter i nedre Sverige, som jag känner till, drefs det mest energiska arbete att få fram en beskattning efter detta. Socknarna togo saken så allvarsamt, åtminstone om jag får tala om Örebro län, där jag bodde vid den tiden, att det tillsattes i kommunerna särskilda kommittéer, som noga togo reda på arealen och den uppodling af åker, som kunde hafva skett. Man sökte upp all beskattningsbar jord man kunde och detta nagelfors sedan mycket strängt i pröfningsnämnden. Det hade ock till resultat, att utom de höjningar, som skedde ute i socknarna, vidtog pröfningsnämnden en massa korrigeringar, som ledde till betydliga procentiska förhöjningar för hela socknar. Det har ock resulterat i att jag för min del är öfvertygad om att inom Örebro län skogen helt visst är taxerad. Att man då lägger medelvärdet till grund för taxeringen är ju alldeles uppenbart och bör vara rättvist, då man skall bestämma taxeringsvärdet för fem år, förr för tre år. För bedömande af skogens värde hafva åtminstone vi inom Örebro län gått till väga efter samma principer. Man har tänkt sig, beräknat en viss *årlig tillväxt per areal*, värderat den och kapitaliserat den och därigenom fått ett skogsvärde. Nu är det alldeles gifvet, att det icke bör vara oriktigt att på detta sätt värdera skogen, då man väl måste utgå från den åsikten, att det här gäller ett uthålligt skogsbruk och att man således på en egendom bör hafva alla åldersklasser. Således får man icke låta sig förledas till att om vid en egendom skulle stå en briljant vacker sparad skog bredvid vägen genast vara färdig med att undra, om den där ståtliga skogen verkligen kan vara taxerad. Man får således vid bedömande af detta skogsvärde, som ligger till grund för taxeringen, icke utgå ifrån så högt virkespris, som gäller för afverkningsfärdigt virke. Det kan ju icke vara rättvist, utan man måste gå efter ett *medelpris* och efter någon hänsyn också till de växlande konjunkturerna. Nu säges det för en ort — detta påstående jäfvas ju af det synnerligen ofta inträffade förhållandet, att när en egendom säljes är priset så väsentligt öfver taxeringsvärdet —: Taxeringsvärdet är för lågt. Det behöfver det visst icke vara. Det kan finnas en sparad skog, som ägaren är efter år betalt skatt för, och det är icke orimligt, att värdet vid det tillfället kommer ut. Man säger, att det är besynnerligt med dessa stora bruksegen-domar, som säljas nu, att de betalas med så höga pris; dessa stå icke i det ringaste förhållande till taxeringsvärdena. I de flesta fall förhåller det sig väl så att man icke tagit ut den årliga tillväxten, utan den har kapitaliserats. I alla fall saknar man icke heller exempel på motsatsen, att egendomar sålts och köpts under taxeringsvärdet. Hvad det allmänna fallet vidkommer, att små-

Lagförslag om
skogsnaccis.
(Forts.)

Lagförslag om skogsaccis.
(Forts.)

egendomar säljas öfver taxeringsvärdet, behöfva vi icke tala om det här. Det har ju en allmänt känd anledning, sökandet efter egna bostäder. Jag vill således påstå, att åtminstone för Örebro län vidkommande *skogen har taxerats*.

Jag har efter de statistiska uppgifterna om bevillning af jordbruksegendomar, uppgifter öfver hela ägovidder inom länet, uppgifter öfver åker och tomter, skogbeväxt mark, märk *skogbeväxt* mark och icke impedimenter och mossar och sådana saker, som vanligen icke taxeras, och öfver naturlig äng uppställt en jämförelse öfver de olika länen i riket för att söka bilda mig ett omdöme om huruvida det förhållande jag nu relaterat för Örebro län möjligen kan vara enastående, men det är det visst icke. Om jag nu för att träffa kommensurabla siffror sätter, som herrarne kunna tycka, godtyckliga värden på åker och tomter, beror detta på att jag sökt få en jämförelse. Jag har utgått från 400 kronor medelpris pr hektar, som jag vet motsvarar verkliga förhållandet i Örebro län och det motsvarar äfven i allmänhet gängse arrendepris. Efter en sådan beräkning kommer i Norrbottens län priset per hektar på skog och naturlig äng, som jag fört tillsammans, att uppgå till 24 kronor, i Västerbottens län till 27 à 28 kronor, i Jämtlands län endast till 14 à 15 kronor och i Västernorrlands län till 36 kronor. Det stegras sedermera undan för undan söderut. I Gäfleborgs län betingar hektaren 45 kronor. I Kopparbergs län, som har anförts såsom ett län, där skogen icke skulle vara taxerad, finns verkligen ett medeltaxeringsvärde af 60 kronor. I Örebro län är priset 85 à 90 kronor. Jag vill således tro, att det påståendet är riktigt, att man icke har alldeles försummat att beskatta skog och skogsfång.

Nu ifrågasattes det i denna lag en kommunal beskattning efter annan princip om än med ett annat namn än den vanliga kommunala beskattningen. Principen, hvarpå denna skatt skulle byggas, är produkt- eller objektskatt, hvad man nu vill kalla den, som af herr statsrådet rekommenderas. Jag vill nu säga, att är det så, att vi skola skaffa oss en ny kommunalskatt efter denna grund, då måste vi *lägga om vår nuvarande bevillningsstadga*. Lägga vi om den bevillningsstadgan och kassera den grundval, på hvilken den är bygd, då må man göra ett försök, men för mig synes det åtminstone högst olämpligt att verkställa en beskattning af samma sak efter två olika principer. Det kan icke gå bra. Hvad i öfrigt principen om objekt- eller produktbeskattning vidkommer, vill jag säga, att den utan allt tvifvel har ett utomordentligt stort värde i sådana förhållanden, då man *kan få någon kontroll på den*, t. ex. i en fabrik eller ett bränneri o. s. v. Då kan man ju åstadkomma kontroll och då är det ypperligt, men här, där området är 21 millioner tunnland, där är beskattningsfältet utan möjlighet till kontroll, där kan den principen icke vara gynnsam.

Med den uppfattning, som jag har om skogens taxering, är det

aldeles gifvet, att jag anser denna skogsaccis komma att medföra en sorts dubbelbeskattning, icke i sådan mening, att den skulle verka dubbel, utan naturligtvis relativt, då man ju alltid har en viss sak att dela.

Då jag således anser, att det icke kan vara nyttigt att nu antaga en lag, som skulle kunna hjälpa en viss del af riket, men icke vara behöflig för de andra, anser jag det vore bäst, om man kunde hitta på några andra vägar. Särskildt vill jag motsätta mig, att man skulle taga lagen på vissa år. Då synes mig mera praktiskt, om vi kunde vänta ett år och se hvad årets fastighets-taxeringar kunna gifva för resultat. Om de verka i den riktning, som otvifvelaktigt skulle medföra en utjämning af skatterna, då vore det möjligt att fortsätta på den vägen, annars kunde man taga frågan i öfvervägande ett annat år.

Då jag rimligtvis icke kan få hafva ordet längre, tors jag icke gifva mig in på någon kritik af detaljerna, men jag vill säga, att det är aldeles uppenbart, att svagheter måste finnas i en del saker eller åtminstone tvifvel om deras lämplighet och att det kanske icke kunde skada, om man finge tänka på saken litet längre.

En enda sak vill jag dock nämna något om, och det är om kommunalnämnderna såsom verkställare af denna skogsbeskattning. Man må ju hafva de allra bästa tankar om kapaciteten hos dessa kommunalnämnder och det har jag ock. Min öfvertygelse är, att i de delar af riket, där kommunerna äro måttligt stora, skulle det nog kunna reda sig, men jag har svårt att tänka mig att uppe i öfversta Norrland, där det finnes socknar, som äro lika stora som det stora Värmlands län och lika stora som ett par af våra öfriga län, kommunalnämndsordföranden skall kunna reda upp dessa saker. Det förefaller mig märkvärdigt och jag kan knappt förstå, huru man däruppe skall kunna tänka sig att få en kommunalnämndsordförande, som verkligen kan besitta all den sakkännedom, all den kännedom om länet i öfrigt och all den utomordentliga skicklighet i bedömandet af trävaruförhållanden, som fordras för att han skall kunna afgöra dessa saker. Det förefaller mig vara en så stor svårighet, att jag knappast vet, hur den skall kunna undanröjas.

Emellertid, med alla de betänkligheter jag har emot saken vågar jag icke gifva min röst för lagen utan skulle önska ett uppskof. Jag ber att få yrka afslag å utskottets förslag.

Herr Trygger: Jag skall försöka att vara så kort som möjligt, då jag bemöter de skal, hvarpå man har velat stödja ett af slagsyrkande.

Först och främst skall jag be att helt och hållet få instämman i hvad reservanterna, herr Ridderbjelke m. fl. hafva sagt därutinnan, att målet för beskattningen måste vara att i sista hand träffa in-

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

komsten. Jag vill i detta sammanhang uttala, att jag icke kan gilla det yttrande, som vi hörde från statsrådsbänken, för så vidt meningen därmed verkligen var, att objektskatten, såsom en framtidens kommunalskatt, dock icke i sista hand skulle träffa inkomsten. Jag känner icke någon annan bestående skatteälla och det är klart, att det i längden är omöjligt för industrien att bära någon skatt, om den icke bär skatten genom sin inkomst. Att jag gått med på den nu föreslagna objektskatten beror därpå att den i själva verket för mig är ett led just i sträfvandet att nå inkomsten. Därmed kommer jag in på anmärkningarna angående dubbelbeskattning. För det första är det väl alldeles uppenbart att för så vidt genom den nuvarande fastighetstaxeringen man icke träffar skogen, så är det ingen dubbelbeskattning. Och det torde man väl vara öfverens om att i allmänhet här i Sverige träffas icke skogen af fastighetstaxeringen. På flera platser gör den det, men i stort sedt gör den det icke. Men låt oss taga dessa undantagsfall — rättare sagdt mindre ofta förekommande fall — där verkligen fastigheten redan förut är tillräckligt taxerad, äfven när hänsyn tages till skogen, och då vill jag säga, att det är icke säkert, att det ens då blir dubbelbeskattning, ty hvem en sådan objektskatt som den nu föreslagna i sista hand träffar går icke så lätt att säga. Det är visst icke säkert, att accisen verkligen kommer att träffa fastighetsägaren.

Sedermera har här sagts, att genom en beskattning sådan som den här föreslagna skulle man motarbeta skogsvården, ty skogssköflaren träffas icke så hårdt af skatten som den, hvilken verkligen väl sköter sin skog. Den förre bekymrar sig icke alls om att sörja för återväxten och den senare får icke afdrag för de kostnader, som för nämnda ändamål nedläggas. För min del, mina herrar, såsom jag fattat lagen, kan jag icke tänka mig annat än att man skall hafva rättighet att afdraga de kostnader, som erfordras för att marken verkligen skall blifva i samma skick vis å vis skogsväxten, som den var före afverkningen. Det är ju värdet på rot, som skall beräknas, och det är alldeles klart, att, då man upptaxerar upplagdt virke och tänker sig hvilket värde det har på rot, skall man från dess värde på platsen afdraga icke blott kostnaderna för afverkning och hemkörning utan äfven för att göra snyggt i skogen efter denna afverkning. Jag tror således icke att om värdet sättes riktigt i enlighet med lagen, nämligen skogens värde på rot, dylika kostnader komma att blifva obeaktade.

Vidare synes det mig, som om man, när man gjort anmärkingar mot detta förslag, fäst bra stor vikt vid olikheterna inom olika trakter här i landet. Det är sant, att fastighetstaxeringen är mycket olika inom olika trakter af landet, men detta är en sak, som i förevarande fall rakt icke betyder någonting, ty det är bara fråga om huru det förhåller sig inom just den i hvarje fall

ifrågavarande kommunen. Och tro herrarne verkligen, att vid taxeringarna dessa, som hafva fastigheter med skog, icke komma att se till att det tages hänsyn vid taxeringen till den fastställda accisen? Det kan jag för min del icke tänka mig. Och skulle det verkligen för dessa jordägare med skog blifva något för hög beskattning, skola vi komma ihåg, att jordägaren utan skog lider under den nuvarande fastighetsbeskattningen i stora delar af Sverige, ty det är väl intet tvifvel om att icke sex procent på taxeringsvärdet är en för hög inkomstberäkning. Skulle således i framtiden någon liten lindring inom en kommun inträffa för dem, som icke hafva skog, i jämförelse med dem som hafva skog, kan man vara öfvertygad om att under långa tider förhållandet varit motsatt. Men för resten tror jag icke, att så kommer att blifva fallet, utan jag tror, att man vid taxeringen kommer att taga hänsyn till accisen. Här ha gjorts vissa detaljanmärkningar och jag ber att få bemöta några. En talare sade, att denna beskattning, hvarvid man utgår från skogsvärdet, d. v. s. virkesvärdet på rot, är alldeles orimlig, ty, om två grannar hade skog, som ginge gräns i gräns, och den ene högge ned skogen till ved men den andre gjorde sparrar af den, skulle i förra fallet skogen uppskattas till $\frac{1}{3}$ af hvad som skulle ske i senare fallet. Ja, det är väl icke något farligt. I fall skogen är lika bra och den ene jordägaren är så litet mån om sitt intresse, att han hugger ved af det, som kan bli sparrar, tycker jag verkligen, att han är så svag, att, om han får litet mindre beskattning, det bör vara honom väl undt. Men det är ej gärna tänkbart, att sådant skulle kunna inträffa med folk, som vet att bevara sina egna intressen.

Den siste ärade talaren åter sade, att, äfven om nu skogen icke taxeras tillräckligt — och vi hafva åtskilliga bevis på, att när stora skogsegendomar säljas, är försäljningspriset betydligt högre än taxeringsvärdet — så vore det icke så farligt, ty ägaren har skattat år ifrån år därför. Skogen utgör en besparing, ett kapital, som han lagt upp år från år, och det vore icke för mycket, att han sluppe ny beskattning för densamma. Men, mina herrar, det gäller om all kapitalsamling, att det är af sin inkomst, som man lägger upp, och denna beskattas år efter år, hvilket emellertid icke hindrar, att det upplagda kapitalet också får draga skatt, när det börjar ge afkastning. Det skulle således icke blifva någon särskild egendomlighet för godsägaren, om han verkligen blefve beskattad för den skog han sparat; det vore icke besynnerligare med afseende å honom än i fråga om andra personer.

För min del kan jag icke finna annat än att man mot denna lag visserligen kan göra åtskilliga anmärkningar, men det kan man göra emot hela vårt nuvarande beskattningssystem. Den orättvisa, som finnes med afseende å beskattningen af fastighet utan skog, den uptaxering som nu sker, den skatt som får erläggas, en viss procent af det uppskattade värdet, är i åtskilliga

Lagförslag om skogsaccis.
(Forts.) trakter af landet så hård, att den lilla orättvisa, som genom den här föreslagna beskattningen möjligen skulle komma att inträffa i vissa fall, i jämförelse därmed är en obetydlighet.

Hvad därefter angår frågan, huruvida man skall taga denna lag för viss tid eller för alltid, föreligger ju den paragrafen icke nu, men för min del får jag säga, att jag skulle föredraga att lagen förkastades, framför att den skulle tagas på vissa år. Det är sant, att vi på senare tider fått lagar på vissa år, men skall detta blifva regel vid lagstiftningen, kommer man in i ett tillstånd som är alltför provisoriskt och säkerligen icke öfverensstämmer med andan i vår grundlag. Nej, dess anda kräfver, att regeln skall vara, att lag, som stiftas af Konung och Riksdag, icke skall kunna upphävas endast genom tidens lopp, utan först genom samstämmade beslut af de bägge statsmakterna.

Herr talman, jag hemställer om bifall till 1 §.

Herr Ericsson: Herr talman, klockan lider mot 12 och vi äro snart inne på den 24 maj. Jag skall därför söka vara så kortfattad som möjligt. Men vi stå nu återigen inför en af dessa lagar, som hafva Norrland till ursprungsbeteckning, och däri man sedermera vill insnärja — jag ber om ursäkt för ordet — hela den öfriga delen af vårt land och detta oaktadt herr statsrådet och chefen för finansdepartementet sade, att lagen var onödig för slättbygden och mindre nödig för den del af landet, där andra beskattningsföremål finnas för kommunerna.

Hafva vi då ingen bevillningsförordning, som skattar upp skogen? Jo, det hafva vi visst. Den har tillämpats mångenstädes och just i dessa vårdagar tillämpas den öfver hela riket i en grad, som vi i närvarande stund kanske icke hafva en aning om.

Jag har underrättelse från den bygd jag representerar, att fastighetsvärdet för egendomar med ganska obetydlig skogstillgång höjts med 30—40 procent. Under det att taxeringsmyndigheterna där nere utöfva sina plikter och fullgöra bevillningsförordningens föreskrifter, sitta vi här uppe och säga: taxeringsförordningen efterlefves ej, därför skola vi skaffa en ny lag och en ny beskattning, skogsaccisen! Mina herrar, jag ber att få vända mig till de ärade statsrättslärde i denna kammare med en fråga: finns det exempel på att man stiftar en lag, som baserar sig därpå att *gällande* författningar icke efterlefvas? Jag tror icke att man skall kunna påvisa ett enda sådant fall. De af herrarne, som representera städerna och icke landsbygden, I kunnen icke föreställa eder, hvad denna lag kan medföra för oändlighet med trassel. Därpå skulle jag kunna anföra exempel och hålla på en timmes tid eller mer, men jag vill icke trötta eder. Jag vill blott säga, att om jag hugger upp skog till husbehof, så skall jag icke betala accis för den, men, om jag sedermera finner lämpligt att sälja den, då har jag själfdeklarerat fel, ty själfdeklarationen skall aflämnas på våren,

omedelbart sedan afräkningen skett. Om jag återigen själfdeklarerat för afverkningen af skogen, men sedermera kommer att använda denna afverkning till husbehof, då har jag kastat bort pengarna.

Så har man sagt, att vi böra taga lagen på fem år. Nej, mina herrar, om en kommunal inkomst genom lag blifvit antagen på fem år, tro herrarne då att ens den mäktiga Riksdagen skall kunna taga bort detta? Och äfven om den *kan* göra det, så varen förvissade om att den icke *gör* det; utan tas lagen på fem år, så är den också fastslagen för framtiden.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet sade nyss, att lagen är onödig för en större del af landet och mindre nödig för andra delar af landet. Då så blifvit sagdt från statsrådsbänken, så, om denna lag nödvändigt behöfs för Norrland, låt oss då få en undantagslag för Norrland! Sådana äro icke så sällsynta, men skona i all rimlighets namn det öfriga Sverige från en lag, som kommer att ge anledning till en massa trakasserier, på samma gång som dess tillkomst enligt mitt förmenande är formvidrig.

Herr talman, jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Grefve Wachtmeister, Fredrik: Friherre De Geer har talat om att denna lag skulle få en mycket menlig inverkan i det hänseendet, att de egendomsägare, som infört rationell hushållning på sina skogar, hafva redan blifvit till fullo beskattade, just därigenom att de inkomster de tagit från sina skogar, den afkastning de tillgodogjort sig från dem, blifvit beskattade. Så har däremot icke varit förhållandet, ansåg han, med dem som icke drifva rationell hushållning. Jag tror verkligen icke, att den ärade talaren har rätt i denna sin uppfattning. Man talar naturligtvis här om de erfarenheter, som man själf har fått, när man varit med om taxeringen. Jag får då säga, att jag tror, att det är tvärtom så att skogen visserligen har blifvit taxerad olika i olika delar af landet, men, om man tar en landsdel för sig, så har det visst icke haft inflytande på taxeringen, ifall skogen varit indelad till rationellt skogsbruk.

Herr Barthelson har talat om att det skulle vara ytterst olämpligt, om denna lag blefve antagen, enär den skulle hafva ett sorgligt inflytande på den rationella hushållningen af skogen. På samma gång yttrade herr Barthelson, att, ifall man inför rationell hushållning af skogen, så kan man flerdubbla sitt kapital. När han talar om att den goda utveckling, som vi väl alla här hoppas våra skogar skola gå till mötes, skulle äfventyras genom den här föreslagna lagen, så tror jag likväl, att han tagit fullkomligt fel. Jag menar, att han underskattar just den möjlighet, som man har att genom rationell hushållning drifva upp afkastningen af sina skogar. Och har man väl klart för sig, att man genom sådan rationell hushållning kan drifva upp afkastningen af skogen, låter man

Lagförslag om sig sannerligen icke genom en beskattning sådan som den här föreslagna föras ifrån ett sådant hushållningssätt.
skogsaccis.
 (Forts.)

Det har af många talare här framhållits, att lagen är behöflig för Norrland, men icke för det öfriga Sverige; och man har då frågat, hvarför skola vi antaga en dylik lag för hela Sverige? Jag kan erkänna, att lagen är *mer* behöflig för Norrland än för det öfriga Sverige, men jag protesterar emot att den icke skulle vara behöflig för hvad vi kalla mellersta Sverige. Jag känner själf många fall i dessa provinser, där lagen verkligen är behöflig. Jag känner sådana fall, som t. ex. att hela skogen i en socken blifvit nedhuggen och socknen således helt och hållet eller till stor del blifvit ruinerad, därför att det stora värdet i socknen bestått i skog, och denna nedhuggning har skett, utan att denna stackars socken fått någon hjälp i sina kommunalutskylder genom den stora skogsafverkningen. Detta kan väl sägas vara ett mycket svårt missförhållande. Nu kan man visserligen invända, hvad skulle denna stackars socken varit hjälpt med att en sådan lag funnits? Man hade ju möjligen haft ett kapital på en 10,000 kronor, men hvad hade det hjälpt den? Jo, mina herrar, det skulle verkligen hafva varit en hjälp både reellt och kanske ännu mer moraliskt.

Kritiken mot denna lag har varit skarp, men den har, synes det mig, varit uteslutande af negativ art. Under föregående år har mycket talats om behöfvet af en sådan lag och detta tal har varit uttrycket för ett känt behof. Man kunde då hafva väntat sig, att de talare, som så skarpt kritiserat det föreliggande förslaget, skulle hafva kunnat framkasta idéer, som blefve fruktbarande för en annan lagstiftning i detta hänseende, men jag har fåfängt väntat att få höra något sådant.

Friherre De Geer har gifvit uttryck åt den farhågan, att föreliggande lag skulle hindra framkomsten af en verklig inkomstskatt för jordbruket. Jag tror icke, att denna farhåga är grundad. Om man bara kan få en riktig grund för en lämplig inkomstskatt för jordbruket, så antar jag nog, att den kommer; men det veta vi alla hur svårt det är. Jag kan icke tänka mig, att en sådan lag behöfver äfventyras af denna lag om skogsaccis.

Jag kan icke neka till att det synes mig vara en olycka att denna lag kommit fram i år, jag menar att den icke framlagts i fjol. I år hafva vi nämligen omtaxeringen af fastigheterna, och vi hafva här hört — särskildt framhöll den siste ärade talaren detta — att fastighetsvärdet i år vid omtaxeringen blifvit höjdt just till följd af skogsvärdet. Jag tror i alla fall icke, att det är så farligt med den saken, ty skulle Riksdagen likväl nu taga lagen, är det ju ingenting, som hindrar Kungl. Maj:t att låta pröfningsnämnderna veta, att en sådan lag här kommit till och att pröfningsnämnderna, vid pröfning af besvär öfver fastighetstaxering, böra taga hänsyn till lagens tillkomst.

Nu kan jag icke neka till att en del af den kritik, som rik-

tats mot lagförslaget, varit berättigad, och därför har jag tänkt mig, att det är en riktig tanke, som legat till grund för herr af Ekenstams reservation. Lagutskottets högt ärade herr ordförande har visserligen förklarat, att han hellre såge, att lagen skulle blifva förkastad, än att den skulle blifva antagen blott på vissa år. Han säger, att andan i vår grundlag är emot en sådan provisorisk lagstiftning. Jag tror nog, att han har rätt däri. Men i *detta* fall förefaller det mig, som om det verkligen vore klokare att taga lagen på vissa år.

Lagförslag om skogsaccis.
(Forts.)

Herr talman, på grund af hvad jag anført ber jag att få yrka bifall till herr af Ekenstams reservation.

Herr Jonsson: Herr talman, mina herrar! Det är icke mycket tilltalande att yttra sig i en fråga, där en lång rad af talare grundligt och kanske onödigt omfångsrikt redan gått igenom hvad som i hufvudsak kan sägas i saken.

För att icke upprepa något af hvad som förut har sagts, får jag därför lof att försöka koncentrera mig på hvad som *mindre* här har berörts. Jag börjar då med att svara den senaste talaren på den anmärkningen, att ingen har anført, huru bristen i afseende å skogstaxeringen på lämpligare sätt kan afhjälpas, än detta förslag innebär. Jag vill erinra om, att jag redan vid remissen af den kungl. propositionen i fråga tydligt angaf min mening i det fallet, och den var icke ny, utan den har förelegat i en ofantligt lång rad af förslag, som regeringen likväl gömt på i stället för att skicka fram dem till Riksdagen. När här talas om att man i öfver 30 års tid försökt att komma till rätta med en riktig beskattning af skogsafkastningen, är detta således icke sant, ty sedan år 1883 har från Kungl. Maj:ts sida icke framlagts till Riksdagen något förslag om att söka rationellt lösa frågan. Kommittéer hafva visserligen tillsatts den ena efter den andra, som uppgjort förslag, nästan samtliga klart baserade på den grunden, att i taxeringsvärdena icke annat än skogsmarkens värde och det värde, som skogens afkastning ägde för husbehovet, skulle influera på taxeringsvärdet, men det öfriga taxeras såsom inkomst. Nu vill jag fråga: hvad i all rimlighets namn kan det i själfva verket betyda, att man för att nå målet, en bättre taxering af skogen, där den icke har tillräckligt taxerats, icke kunnat finna på någon enklare åtgärd än att skapa en särskild ny lag, en ny beskattningsmyndighet med en massa tunga och ytterst besvärande anordningar?

Jag har trots och jag påstår, att det är riktigt, att det bör vara en sund princip att staten vid uttagningen af sina skatter skall så litet som möjligt besvara och irritera de beskattade. Det är väl nämligen en gifven sak, att det icke precis är något nöje att få erlægga större skatt än man förut varit van vid. Skall man då till på köpet trakassera allmänheten med att hafva denna sär-

Lagförslag om skilda mycket tunga apparat, tror jag att man begår en mycket oklok handling genom att inslä på den vägen.
skogsaccis.
 (Forts.)

Hvad har i själfva verket varit hufvudsyftet med de önskingar, som riksdag efter riksdag hafva framställt om ändringar beträffande skogshandteringen? Jo, hufvudsakligen, ja, jag skulle nästan vilja säga helt och hållet, den omständigheten, att i de skogrikare trakterna af vårt land, uppe i Gäfleborgs, Jämtlands, Västernorrlands, Kopparbergs län m. m. under 1850-talet stora skogstrakter såldes med 40—50 års afverkningsrätt för, hvad man nu skulle kunna kalla, rena spottstyfrar. Dessa kommuner, i hvilka dylika skogar funnits, hafva honnettemang icke kunnat få sina fastigheter taxerade med hänsyn till värdet af dylika skogar, hvarå de sålt afverkningsrätten. Kommunerna hafva således icke fått någon kommunalskatt utaf värden, som sågverksbolagen utefter kusten tagit ut 10-, 50- ja, 100-faldt utan att för de stora förtjänsterna hafva erlagt ett öre i beskattning till vederbörande skogskommun. Detta har varit hufvudorsaken och en berättigad orsak till sträfvandena att få förhållandet ändradt.

Numera hafva emellertid dessa stora och långvariga afverkningsrättigheter försvunnit, så att det måhända knappast finns en enda kvar, som i högre grad torde medföra en inkomst genom inkomsttaxering i de kommuner, där den afverkade skogen har legat. Såvidt jag kan se, står man sålunda icke nu inför den situationen, att det trängande behovet är så starkt, att Riksdagen nu måste taga hvad som bjudes — hur otillfredsställande det än kan vara — för att en gång komma till rätta med denna sak. Nej, jag kan icke finna, att läget är sådant, utan att Riksdagen bör med fullkomligt lugn och oväld pröfva, huruvida det framlagda förslaget är utaf beskaffenhet att behöfva antagas eller ej. Jag skall icke inlåta mig på detaljerna beträffande denna lag. Jag skall inskränka mig till några hufvudanmärkingar.

Den första är den, att kommunalnämnden, som skulle komma att utgöra beskattningsnämnden i detta fall, den kommer icke att blifva hvad den hittills varit, utan det inkastas ett intresseelement vid valet af ledamöter i kommunalnämnden, hvilket icke tager hänsyn till personernas lämplighet och duglighet för sitt egentliga kall, utan därtill att de tros hylla den eller den uppfattningen beträffande sättet att kontrollera och tillämpa det uppdrag, som beskattningsmyndigheterna hafva att fullgöra, en omständighet således, hvilken såvidt jag kan förstå kommer att i en mycket olycklig riktning inverka på kommunalnämndernas blifvande sammanställning.

Vidare vill jag, liksom en föregående talare, fråga: Har man något exempel på, att man bygger en ny skattelag på den grunden, att nuvarande bevillningsförordning icke tillämpas, och att man således med öppna ögon anser sig böra tolerera, att en befintlig lag icke skall tillämpas ens för framtiden? Och på den grunden byg-

ger man dock ett nytt lagförslag, hvars verkningar tillräckligt hafva blifvit omtalade utaf föregående talare, nämligen att det i många fall kommer att oriktigt drabba de personer, som hafva afverkat en inköpt nyttjanderätt till skog eller själfva verkställt afverkning af egna skogar, utaf den anledning att afverkningen har varit inbegripen i fastighetens taxeringsvärde.

Det har sagts, att taxeringsvärdena hafva höjts under näst föregående taxering, och det med rätta! Jag tror mig kunna säga, att i vissa län höjdes år 1903 taxeringsvärdet af jordbruksfastighet med 20, 30, 40, ända upp till 50 procent. Jag vet också, att vid pågående taxering i år har samma höjning fortfarande ägt rum, och jag såg i en norrlandstidning, huru taxeringen verkställdes i två kommuner, hörande till Jämtlands län. I den ena kommunen har taxeringsvärdet på jordbruksfastighet höjts med, hvad jag vill minnas, 1,685,000 kronor. Och när jag hemma i statistiken öfver kommunernas fattigvård och finanser undersökte, hvad dåvarande taxeringsvärde på jorden utgjorde, hvilket man kan göra genom att begagna fyrktalet som grund för att beräkna detta taxeringsvärde, så fann jag, att det var ungefär samma belopp, så att ökningen i den kommunen skett med cirka 100 procent. I den andra kommunen var det också en mycket betydlig höjning, men icke så skarp som i den förstnämnda, utan det stannade, såvidt jag minns, vid 40 å 50 procent af förutvarande taxeringsvärde på jordbruksfastighet, men samtidigt hade värdet på annan fastighet i båda dessa kommuner väsentligt nedsatts. Det visar således, att in-tresset för taxeringarna har kastats öfver på den sidan, att de vilja ha upp värdet på jordbruksfastighet och få ned det på annan fastighet. Och är då grunden riktig för oss att i dag antaga en lag om skogsaccis, som kommer att göra oss i morgon sjufaldt värre? Jag tror, att kammaren gör klokast, om den utan tvekan afslår denna föreslagna lag, hvarom jag ber att nu få göra hemställan.

Herr Berggren, Emil: Då jag begärde ordet, var det egentligen för att öka antalet af de talare, som voro *för* lagen, enär jag tyckte, att de, som utom herr statsrådet och chefen för finansdepartementet skulle komma att yttra sig i den riktningen, voro mycket få.

Jag skall dock försöka att fatta mig så kort som möjligt. Det har anförts skäl för och emot denna lag. Jag känner, hvilka missförhållanden, som äga rum i de skogskommuner i öfre Norrland, som få släppa till allt det virke, som inbringar millioner och hvaraf dessa kommuner skörda rakt ingen inkomst. Lagen afser ju att utjämna dessa missförhållanden och att skaffa dessa kommuner en berättigad inkomst. Det har anförts ofantligt många skäl häremot här i afton. Jag finner dock dessa mycket obetydliga och i många fall, jag skulle nästan vilja begagna ordet tarfliga, om det tillåtes. Det är icke utan att man velat låta påskina, att

Lagförslag om
skogsaccis.
(Forts.)

lagen om skogsaccis skulle gifva uttryck för den meningen, att det skulle vara ohederligt att drifva skogsbruk. Hvilken i kam-maren och hvilken människa har påstått, att det är ohederligt att drifva skogsbruk? Men därför bör man väl hafva rätt att beskatta den inkomst, som skogsbruket lämnar. Lika ohederligt skulle det väl då anses att drifva landtbruk, hvarför skatt måste erläggas med 6 % af taxeringsvärdet, som dock beräknas lämna ägaren, fränsedt om ägaren har någon inkomst eller icke. Här är dock endast fråga om att beskatta den inkomst, skogsbruket med säkerhet medför, ty man får väl alltid antaga, att i regel skogsförsäljningen eller skogsköpet utgör en mätare häraf. De svårigheter, som hafva framhållits mot att taxera skogen, finner jag också fullkomligt öfverdrifna. Icke är det så svårt att värdera skogen på rot! Åtminstone tror jag, att de anmärkningar, som gjorts mot kommunalnämnderna i öfre Norrland, äro fullkomligt obefogade. Jag tror, att dessa kommunalnämnder i allmänhet äro fullt vuxna att uppskatta värdet på skogen. Och icke är väl meningen, att kommunalnämnderna skola resa omkring och titta på hvarenda pinne, som är upphuggen, utan meningen är ju, att det skall inlämnas deklara-tioner, och endast högst sällan skulle det behöfva ifrågakomma besiktningar på stället. Om någon oegentlighet blifvit begången, kommer det nog fram till vederbörande, och lagen sätter höga straff därför. Virkesägaren torde därför nog akta sig för underslef.

Det har anförts, att afverkaren skulle hafva mycket svårt att bestämma den inkomst eller det värde, skogen har, och det framhölls af en talare, att strejker och ogynnsamma förhållanden, till exempel väderleksförhållanden, kunna inverka därpå. Det är sant, att sådant kan inträffa, men det är väl endast i undantagsfall, och man kan icke i en lag förutse alla möjliga undantagsfall och stifta särskilda bestämmelser därför.

Vidare framhölls det, att lagen skulle förnärma enskildes rätt. Det har delvis förut framhållits, men då måste hvarje beskattning, som äger rum, vara förnärmande för den enskilde. Då kommer naturligtvis fastighetsägaren att säga, att han blifvit förnär-mad, då han icke får vara fri från skatt. Vidare kan brännvins-brännaren säga detsamma, därför att han måste skatta för sin rörelse, och likaledes en bruksägare blifva förnärmad af likartad anledning, med flera dylika fall. Ett sådant skäl är naturligtvis alldeles ohållbart.

Hvad beträffar anmärkningen om de två grannarne, så är den redan bemött, och i våra dagar tror jag icke, att det finnes jord-brukare eller skogsägare med så litet förstånd, att de hugga upp sparrvirke och timmerännen till ved.

Lagens berättigande ligger däri, att den skulle komma att ut-jämna de orättvisor, som hittills förekommit, och bereda de fattiga kommuner, som äro därtill berättigade, en nödvändig och befogad inkomst.

Svårigheterna finner jag, som nämnts, öfverdrifna, och jag anser därför, att Riksdagen och landet böra vara herr statsrådet och chefen för finansdepartementet synnerligen tacksamma för, att han framkommit med denna lag, hvarför jag ber att få yrka bifall till densamma i den form, utskottet föreslagit.

*Lagförslag om
skogsaccisa.
(Forts.)*

Herr Östberg: Under de långa förberedelser, som hafva ägt rum beträffande den svårlösta skogsbeskattningsfrågan, hafva åtskilliga förslag blifvit uppgjorda. Visserligen är det sant, såsom här nämndes, att Kungl. Maj:t icke har förut för Riksdagen framlagt något förslag, men vi hafva i alla fall fått kännedom om de försök, som blifvit gjorda att lösa denna fråga. Emellertid har icke något befunnits sådant, att det kunnat läggas till grund för en lagstiftning, och enligt min uppfattning beror detta i främsta rummet därpå, att man velat sammanbinda beskattningen till kommunerna med beskattningen till staten. Man kan på den vägen omöjligen komma till ett rättvist resultat. Taxerar man den växande skogen till sitt fulla värde, skall ju skatt för skogen årligen utgå till staten till betydligt belopp, äfven om under lång tid ej någon afverkning sker och således ägaren icke har någon inkomst, som lämnar medel till skattens betalande. Vill man åter lägga hela beskattningen på inkomsten under de år, då afverkning sker, blir förhållandet, att kommunen icke får någon inkomst alls från skogen under hela den tid, skogen står på tillväxt, utan att afverkning sker.

Det erkännes ju ganska allmänt, att det är rättvist, att skogarna bidra till de kommunala behofven. Skall man då nödvändigt sammanbinda detta med statens beskattning? Skall man tänka sig, att man för att lösa den frågan, som egentligen föreligger, nämligen att rättvisare fördela de kommunala skatterna, ovillkorligen skall öka skogsbrukets skatt till staten? Jag tror för min del inte, att det kan vara riktigt, och jag ser just en förtjänst uti det nu framlagda förslaget däruti, att detta lösgör den kommunala beskattningen i afseende å skogen ifrån beskattningen till staten. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet uttalade den mening, att den kommunala beskattningen borde i väsentlig mån baseras på objektsskatter. Det är också helt och hållet min uppfattning. Jag tror, att den kommunala beskattningen skulle blifva vida rättvisare, om den kommunala beskattningen fördelades uti ett större antal skatter att utgå för särskilda ändamål och fördelades på de skattdragande i den mån det vore rättvist, att de särskildt fiinge bidra till det eller det ändamålet. Det anfördes, huru en industriell anläggning, som under några år icke lämnade någon vinst, helt och hållet befriades från bidrag till kommunen. Det kan ju icke vara rättvist.

Herr Trygger nämnde, att han icke kände till någon annan skattekölla än inkomsten. Jag vill påstå, att de kommunala bör-

Lagförslag om
skogssaccis.
(Forts.)

dorna böra äfven afvägas efter den principen, att den, som drager fördel af en kommunal inrättning och anstalt, han skall därtill bidra och att således en sådan industriell anläggning, som jag nyss talade om, borde, äfven om affären går illa, i sin mån bidra till sådana ändamål som skolväsende, fattigvård, rättsskipning och åtskilliga andra ändamål.

Hvad är det, man nu anser vara felaktigt uti det föreliggande lagförslaget rörande skogsaccisen? Jo, felet skulle ligga däri, att inom respektive kommuner skattebördorna skulle blifva orättvist fördelade mellan innehafvarne af skogar och andra skattdragande, ty det gäller ju intet annat än att afväga förhållandena inom hvarje kommun mellan de olika beskattningsföremålen. Jag kan för min del icke inse, att den förändrade fördelning, som man här skulle åstadkomma, är annat än rättvis.

Det har anförts som det förnämsta skälet mot detta beskattningssätt, att det inför en dubbel beskattning. Det ordet är jag för min del icke rädd för. Jag vill erinra om, att man redan har en dubbel beskattning till staten. Man har dubbel skatt, då man har både bevillning och inkomstskatt och ytterligare en flerdubbel beskattning, om man fäster sig vid alla de indirekta skatterna. Om detta är förhållandet i afseende å statsbeskattningen, anser jag, att det finnes ännu mindre skäl att vilja motsätta sig en dubbelbeskattning inom kommunen, just därför att jag har den meningen, att de kommunala skatterna borde vara fördelade i ett flertal af skatter för att kunna verka rättvist.

Den förste ärade talaren ansåg, att den lag, som nu här föreligger, skulle förnärma enskild rätt. Ja, det skulle väl betyda, att man ville obehörigt gynna särskildt jordbruket på skogshandteringens bekostnad. Om jag vill emot hvarandra väga dessa näringars bärkraft, finner jag det vara alldeles uppenbart, att skogen kan tåla vid en proportionellt starkare beskattning, än hvad jordbruket kan göra. Det synes mig därför icke ligga någon orättvisa i, om man då jämkar beskattningen inom kommunen så, att skogen får vidkännas något mera och de öfriga skatteföremålen, särskildt jordbruket, något mindre. Jag kan därför icke finna annat, än att man gått en klok och riktig väg med det förslag, som nu föreligger, och jag anhåller därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häri instämde herrar *Björklund* och *Skytte*.

Herr *Liedberg*: Att stifta en lag i det syfte, som detta förslag innebär, tror jag för min del är hart när en omöjlighet, såframt icke någon orättvisa skall blifva begången. Hvari ligger nu denna omöjlighet? Ja, den ligger helt och hållet i de olika förhållanden, hvarunder taxeringskommittéerna utföra sina arbeten. Vi veta alltför väl, att det finnes stora delar af vårt land, där

icke blott skogsmarken, utan också skogen upptaxeras till sitt fulla värde. Här föreligger alltså, om detta förslag antages, en dubbel beskattning. Återigen ser man, att i stora delar af Norrland finnes det platser, där det endast är skogsmarken, som är upptagen i taxeringen, och icke skogen. Hvad är orsaken därtill? Det är troligen en gammal kutym, att man icke tar upp skogen vid taxeringen, och skälet därtill är, inbillar jag mig, att taxeringskommittéerna äro sammansatta hufvudsakligen af större skogsägare, som naturligtvis hålla tillbaka och icke vilja ha sin skog upptaxerad. Men om vi tänka oss fram i tiden endast några år, endast ett par år, så vill jag fråga: tro herrarne, att det förfarings sättet fortfarande kommer att blifva bestående? Nej, för visso icke! Och det är sannolikt — det törs man väl icke säga vara för mycket tilltaget — att taxeringskommittéerna blifva sammansatta på ett helt annat sätt, då den kommunala rösträtten blifvit ändrad. Då kunna herrarne vara förvissade om, att de norrländska skogarna blifva upptaxerade till sitt fulla värde och därutöfver. Jag har äfven hört sägas af en ledamot på norrlandsbänken, att det ofta händt i Norrland, att om en större skogsägare säljer större partier skog, blir han följande året upptaxerad för försäljningsbeloppet. Jag tror icke, att förhållandena äro så svåra, som mången låter påskina. Och jag är fullt öfvertygad om, att dessa förhållanden ordna sig själfva inom kort tid. Jag tror icke, att man nu skall söka åstadkomma en lag, som ovillkorligen kommer att drabba vissa delar af landet ganska orättvist, och jag är öfvertygad om, att en lagstiftare icke bör vara med om att stifta en lag, som icke är rättvis för hela landet. Därför ber jag att få yrka afslag å föreliggande lagförslag.

*Lagförslag om
skogssaccia.
(Forts.)*

Rop hördes nu på proposition.

Herr Håkanson: Jag skall icke länge pröfva herrarnes tålmod. Men det har sagts något, som jag anser mig böra få stå oemotsagdt. Här har af ett par talare yttrats, att som skäl för att afslå denna lag borde icke kunna anföras, att den verkar olika i olika delar af landet. Och däri kan jag gärna instämma. Jag förmodar, att dessa herrar därmed afsågo, att man icke kan säga om någon kommunal beskattning, att den icke verkar olika i olika delar af landet. I en del kommuner är skattetungan mycket värre än i andra, och det kan jag mycket gärna vara med om. Men hur skulle det blifva med denna beskattning inom en och samma kommun? Skulle man kunna tänka sig, att den inom en och samma kommun kommer att verka lika på alla kommunens invånare? Det är hvad jag tillåter mig betvifla. Jag tänker på den bygd, där jag är hemma. Landtbruket är där mycket litet utveckladt, och de flesta jordbrukarne hafva sin utkomst af sina små skogslotter. De måste ärligen sälja ett visst kvantum skog

Lagförslag om skogsaccis. för att få något att lefva af. Och man behöfver icke sälja mycket skog, innan det går upp till 200 kronors värde.
(Forts.)

Nu är det gifvet, att det finnes äfven inom vissa kommuner, där de flesta skogslotterna äro små, en och annan större skogskomplex. Agarne till dessa kunna låta bli att sälja under en följd af år. De få då under dessa år en viss lättnad i den kommunala beskattningen, under det att de små skogsägarnes beskattning ökas.

Nu kan man säga, att när de större skogsägarnes tid kommer, blir deras skatt på grund af denna lag så mycket tyngre. Först och främst kan det emellertid dröja mycket, mycket länge, innan de börja sälja af sin skog, och äfven när de sälja, betinga de sig ett helt annat pris, än hvad de små skogsägarna kunna göra, dels därigenom att de sälja sina produkter på ett mera affärsmässigt sätt, dels därigenom att deras produkter undergå högre förädling, innan de försäljas. När nu skogen skall för alla värderas enligt ortens gängse pris, sådan den står, på rot, kommer det alldeles uppenbart att drabba de olika individerna mycket olika.

För öfrigt behöfver man endast tänka därpå, att husbehovsvirket är fritt från beskattning för alla. Den store skogsägaren kan afverka en kolossal kvantitet för eget behof till ved, till reparationer af byggnader och till uppförande af nya byggnader, under det att den andre måste vara så hushållsaktig som möjligt för att kunna sälja så mycket som möjligt.

Det är endast detta, jag velat anföra, och ber, herr grefve och talman, att få förena mig med dem, som yrka afslag å lagförslaget.

Nu har det sagts, att motståndarne till lagen icke hafva annat förslag att framlägga i stället. Jag vet icke, hvarför man skall hafva större anspråk på motståndarne till lagförslaget än på dess anhängare, af hvilka flere icke äro tillfredsställda med det-samma.

Ånyo hördes rop på proposition.

Herr Nyström, Carl: Då jag inom utskottet öfvertygat mig om, att lagen är i alla afseenden antaglig, och att det från formell synpunkt icke finnes något att mot denna lagstiftning anmärka, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Ropen på proposition förnyades.

Herr Enhörning: Herr talman, mina herrar! En ärad talare på kronobergsbänken har velat undantaga detta lagförslag att gälla för södra och mellersta Sverige, men i stället endast för Norrland. Som motiv uppgaf han, att vi äro så vana att stifta skogslagar endast för Norrland. Ja, det är verkligen sant, att herrarne varit mycket frikostiga i detta afseende, men om nu öfver hufvud taget

en skogsaccislag skall stiftas för Sverige, så skall den gälla hela vårt land och icke blott Norrland. *Lagförslag om skogsaccis.*

(Forts.)

Jag protesterar lifligt mot detta yttrande — man bör ej själf söka undgå en besvärlig beskattningslag genom att vältra den öfver på andra.

Herr Trygger: Endast ett ord till svar på en anmärkning, som af herr Olof Jonsson gjordes mot denna lag — och vore den anmärkningen riktig, vore den en väsentlig anmärkning. Han frågade nämligen: skall man bygga en ny lag på, att gällande bevillningsförordning icke skall tillämpas? Nej, herr Olof Jonsson, det skall man icke göra! Men man bygger en ny lag, därför att gällande bevillningsförordning genom praxis fått en viss tillämpning. I betraktande däraf är den föreslagna lagen nödvändig.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr vice talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna punkt hemställt samt vidare på afslag därå; och förklarade herr vice talmannen sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner 1 § i lagutskottets förslag till lag om skogsaccis, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås ifrågavarande paragraf.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—38;

Nej—54.

Öfriga delar af förslaget.

Afslogos.

Utskottets i punkten 1 gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens föregående beslut.

Punkten 2.

*Lagförslag
ang. ändrad lydelse af § 38 i förordningen om kyrkostämman m. m.*

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt, att Riksdagen, med tillkännagifvande att det i Kungl. Maj:ts proposition n:o 113 innefattade lagförslag icke i oförändradt skick vunnit Riksdagens bifall, måtte för sin del antaga lag angående ändrad lydelse af § 38 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, så lydande, som utskottets utlåtande angåfve.

Herr Trygger: På grund af kammarens beslut angående den första punkten skall jag be att få yrka afslag afven på denna.

Efter härmed slutad öfverläggning afslog kammaren hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 20 och 22 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 76, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 3 april 1908 dagtecknad proposition, n:o 156, hvilken af båda kamrarna blifvit till lagutskottet hänvisad, hade Kungl. Maj:t under åberopande af propositionen bilagdt, i statsrådet fördt protokoll inhämtat Riksdagens yttrande öfver ett propositionen bifogadt förslag till förordning angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, hvarjämte omförmälts, att Kungl. Maj:t efter emottagande af Riksdagens svar ville företaga den slutliga pröfningen af samma förslag och om författnings utfärdande i ämnet förordna.

I sammanhang med berörda proposition hade utskottet till behandling förehaft en i anledning af densamma inom Andra Kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, n:o 310, af herr S. H. Kvarnzelius.

Punkterna 1 och 2.

Författningsförslag ang. förbud mot kvinnors användande till nattarbete i vissa industriella företag.

Utskottet hade i nu föredragna punkter af anförda grunder hemställt,

1:o att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke måtte af Riksdagen bifallas; samt

2:o att den i herr Kvarnzelius' förevarande motion gjorda framställning måtte anses besvarad af utskottets hemställan under 1:o).

Reservation hade anförts af herrar *Widén, Jansson* i Eds-
bäcken och *Persson* i Malmö, hvilka ansett, att utskottet bort hem-
ställa, att Riksdagen måtte såsom *lag* för sin del godkänna det
genom förevarande proposition framlagda författningsförslag.

*Författnings-
förslag ang-
förbud mot
kvinnors an-
vändande till
nattarbete i
vissa industri-
ella företag.
(Forts.)*

Friherre Palmstierna: Här har utskottet afstyrkt bifall
till Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående
förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa indu-
striella företag. Det synes mig dock, som om Kungl. Maj:ts pro-
position har många skäl för sig, och jag skall därför försöka att
i största korthet härom uttrycka min uppfattning.

Dels har denna fråga länge, ända sedan 1890-talet, varit före-
mål för internationell behandling. Vidare behandlades häromåret
frågan på en konferens, där alla europeiska länder med undantag
af Ryssland, Norge och Balkanstaterna voro representerade. Mot-
svarande förbud mot nattarbete för kvinnor äro ock i större eller
mindre grad redan antagna i England, Tyskland, Frankrike, Ös-
terrike, Italien, Schweiz och Nederländerna, således i 7 stycken
industriidkande länder med ganska stor erfarenhet. Det hade där
länge visat sig, att lagen hade ett visst behof för sig, och skall
en sådan lag antagas här, bör det också ske så fort som möjligt,
därför att den då drabbar ett mindre antal kvinnor. Nu är det
efter de upplysningar, som af lärde herrar lämnats, omkring 2,400
kvinnor, som hafva nattarbete. Det är icke 5 procent af de något
mer än 52,000 hos oss i industrien arbetande kvinnor. De, som
mest och hufvudsakligast talat emot denna förordning, äro 150 i
boktryckaryrket anställda kvinnor, hvilka i en skrift, inlämnad
af Agda Montelius på dessa kvinnliga typografers vägnar, motsatt
sig denna lagstiftning.

Emellertid är det som nämnt skäl, att lagen, om den behöf-
ves, skall tillämpas så snart som möjligt, därför att den icke skall
drabba för många. För resten skall den ju enligt förslaget i alla
händelser icke genast tillämpas. Den skall träda i kraft först 1911
med modifierade bestämmelser under 3 år, så att öfvergången
sker så småningom.

Nu har utskottet kommit med en del sats, som för utskottets
ställning till frågan varit bestämmande. En af dessa är såsom
utskottet säger, »att ensamt det husliga arbetet icke räcker till
för kvinnans förvärf-behof». Det är en sats, som icke har slagit
an på mig. Jag tror, att kvinnans, mannens och hela landets
lycka mycket mera beror på många och tidiga giftermål än på
att kvinnorna kunna komma in i fabriksarbetet. Detta medför
ofta för den ogifta kvinnan ett visst välstånd, som hon sedermera
icke gärna utbyter mot sträfvandena i eget hem. Och det är väl
icke så, att den lilla ökade förtjänst, kvinnorna kunna få genom
nattarbete, rimligen kan uppvägas af den fara, som deras hälsa
röner däraf, för att nu icke tala om den moraliska sidan af saken.

*Författnings-
förslag ang.
förbud mot
kvinnors an-
vändande till
nattarbete i
vissa industri-
ella företag.
(Forts.)*

Utskottet har på sidan 28 på tal om farorna för kvinnorna inom industrien sagt: »En af dessa faror är naturligen äfven det öfverdrifna nattarbetet, som för individens hälsa ofta måste vara menligt», hvarjämte utskottet framhållit, att hänsyn borde tagas till kvinnans i jämförelse med mannen svagare kropps-konstitution. Men så har utskottet ömmat för industrien och sagt, att nattarbete är nödvändigt för vissa industrier. Skulle man därifrån ute-kurrera med mannen och hennes arbetskraft blefve mindre begärlig. Däraf skulle följa, att kvinnan mer och mer droges bort från fabriksarbetet. Allt detta synes mig egentligen vara skäl för Kungl. Maj:ts förslag. Jag tror, att det vore mycket bättre, att kvinnorna uteblefve från fabriksarbetet och vore i hemmen. Lyckligtvis har mannen och kvinnan hvar sin olika verksamhetsfär, så att hvar och en inom sitt område kan göra nytta.

Fru Agda Montelius säger, att kvinnan tål mycket väl vid nattarbete, därför att hon en oändligt lång tid tränats genom nattvak och dylikt i hemmet.

Det har hon fullkomligt rätt i, men detta nattvak i hemmet hör till kvinnans sfär. Dit hör dock icke industriarbetet på natten. Genom detta reses en allvarlig fara för våra mödrar och uppfostrarinnor, ja, för hela släktets fortbestånd och fostran genom kvinnorna, som ha svagare kropps-krafter. Enligt statistiska undersökningar i Tyskland och Finland har det visat sig, att kvinnan är mera mottaglig för sjukdomar. För öfrigt vet man väl, att den gifta kvinnan, när hon kommer hem, icke har samma ledighet som mannen. Hon har hemmet att bestyra med, och om det finnes några barn, skola de också skötas, så att kvinnan behöfver mer än mannen den natthvila, hon kan få. Det finnes statistiska undersökningar i utlandet, som visa en ökad barnadödlighet i distrikt, där nattarbetet för kvinnor drifves svårare och oskäligare. Glädjande nog visar också statistiken, att på ställen, där dylika lagar genomförts, har dödligheten för kvinnor och barn minskats icke blott absolut, utan relativt hastigare för kvinnan än för mannen.

Denna lag är således enligt min uppfattning för Sverige en relativt viktig lag, och jag tillåter mig därför, herr talman, att hemställa om bifall till reservanternas yrkande, »att Riksdagen måtte såsom lag för sin del godkänna det genom förevarande proposition framlagda författningsförslag».

Jag tillåter mig göra detta yrkande, oaktadt det, som har sagts af Fredrika-Bremer förbundet och andra kvinnor, och oaktadt herr Lindhagen hoppas, att i denna sak ljuset skall komma från kvinnorna själfva.

Herr Nyström Carl: Mig synes i denna sak det allra viktigaste inlägget vara det, som kommit från Fredrika-Bremer-för-

bundet. Dessa damer ha stor auktoritet på detta område och nysa utan tvifvel ömhet och omsorg äfven för de kroppsarbetande kvinnornas intressen. Men däremot är det icke antagligt, att de lystra till signaler från socialismen. Vi få vara säkra om, att dessa damer tagit till sina rådgifvare såväl medicinska som andra auktoriteter och att de grundligt undersökt förhållandena. Och som deras intresse i kvinnosaken naturligtvis icke kan betviflas, så synes det afgörande för mig vara, att de uttalat sig emot det föreliggande förslaget, fastän de därvid nödgats att göra samma yrkande som de socialdemokratiska kvinnorna, väl icke därför att de voro så synnerligen angelägna om sällskapet, men därför att de voro öfvertygade af sakens beskaffenhet, och att de därför med dem hafva samverkat.

Författningsförslag ang. förbud mot kvinnors användande till nattarbete i vissa industriella företag.
(Forts.)

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Trygger: På grund af indisposition har jag ganska svårt för att tala, men jag skall likväl försöka att bemöta något af hvad den förste ärade talaren anförde.

Han åberopade, att denna lag var antagen i åtskilliga länder och anförde vidare, att den konvention, som ligger till grund för detta lagförslag, blifvit godkänd åtminstone preliminärt af en massa stater. Det är onekligt, att detta har en stor betydelse. Men den, som å andra sidan känner till, hur sådana internationella öfverenskommelser komma till stånd, han tillerkänner dem icke alltför stort värde. Och om förhållandena hos oss äro af den art, att hvad som gäller i åtskilliga andra länder icke är tillämpligt här, är det klart, att vi böra afgöra lagstiftningsfrågan efter våra egna förhållanden.

För mig ställer sig saken så: Skall man utestänga kvinnan ifrån en viss förvärfsmöjlighet, måste man åtminstone se till, att det finns en annan förvärfsmöjlighet kvar, som är bättre, jag menar bättre just ifrån den synpunkten, som här är i fråga. Utestänger man kvinnan från nattarbetet i fabrikerna, måste man ha klart för sig, att dessa kvinnor icke tvingas att ägna sig åt ett mera skadligt arbete i stället. Och min öfvertygelse är, att det just skulle blifva fallet, därest denna lag godkändes.

Det åberopas i Kongl. Maj:ts proposition, att England länge haft en sådan lagstiftning. Men, mina herrar, det finns väl intet land i Europa, där det klagas så bittert öfver det illa aflönade hemarbetet som just i England. Hemarbetet är där så dåligt betaldt, att kvinnorna måste bo i eländiga kyffen och släpa ut sig så godt som natt och dag och ändå ha otillräcklig föda. Det låter ju mycket vackert att äga en lag om att kvinnorna icke få deltaga i fabriksarbete nattetid, icke ens 2 till 3 timmar, ja icke ens mellan klockan 10—12, äfven om de sedan få sofva hela den öfriga natten. Men man glömmer och bryr sig icke om den kvinna, som

*Författnings-
förslag ang.
förbud mot
kvinnors an-
vändande till
nattarbete i
vissa industri-
ella företag.*
(Forts.)

sitter där hemma i sin kammare och släpar ut sig. Henne ser man icke, henne tänker ingen på.

Jag tror för min del ett faktum vara, att fabriker betala bäst. Och i sådana fabriker, där dagsarbetet icke är tillräckligt, kan man icke komma ifrån att vid vissa tidpunkter nödgas använda arbete nattetid till någon del. Vid somliga slag af fabriksverksamhet har man också ordnat det så, att nattarbete ingår som ett regel- mässigt led i verksamheten. Om kvinnan icke får arbeta på natten, utestänges hon från att få arbete vid dessa fabriker, och då kastas hon tillbaka på sämre aflönade platser. Ty de ifrågavarande äro de bättre aflönade, det är ett faktum.

Nu säger man emellertid: det är bättre för kvinnan såsom husmor att hon sköter sitt hem. Ja, det är ju lyckligast, om mannen kan förtjäna så mycket, att hustrun endast behöfver sköta hem och barn. Men den, som känner förhållandena, vet, att i en massa fall måste hon förvärfva något själf. Om vi tänka på den hustru, som går ute som hjälp, som är borta om dagarna och kommer hem på kvällarna, tycka verkligen herrarne, att hon är till större nytta för barnen och familjen, denna hustru, som kom- mer trött hem mot natten, än den hustru, som kanske 3—4 timmar om natten är i arbete för en god aflöning? Genom denna kan hon möjligen ordna huset bättre med ordentlig bostad, hon kanske har råd att skaffa sig någon hjälp och kan måhända under större delen af dagen se till barnen. Jag tror icke, att hjälpgumman har en bättre ställning än denna fabriksarbeterska, hon har tvärtom en sämre.

Nattarbetet innebär enligt mitt förmenande i och för sig icke så stor fara. Skulle det för resten visa sig, att nattarbete är far- ligt inom vissa industrier för kvinnan, bör man bestämma, att nattarbete där icke får förekomma. I så fall tror jag dock, att man oftast skulle finna, att man äfven måste förbjuda männens nattarbete inom samma industri.

Men oberoende af nu anförda skäl, som för mig äro öfverty- gande, kan jag icke vara blind för det skälet, som ligger däri, att kvinnan icke själf vill hafva denna lagstiftning. Det är dock kvinnor, som arbetat för kvinnans bästa med både intelligens och kunskaper, hvilka hafva afstyrkt denna lag. Det är också dessa arbetande kvinnor själfva, som be att få slippa detta skydd, som de anse kommer att kasta dem i elände och kommer att hindra dem att, såsom de hittills gjort, bidra till familjens bästa.

Kvinnan är icke representerad här, får icke själf föra talan i Riksdagen, men mina herrar, när kvinnorna enstämmigt i en fråga, hvilken så intimt angår dem, uttalat sin bestämda mening, är det väl Riksdagens skyldighet att, då också andra skäl tala för deras uppfattning, tillerkänna deras uttalanden verklig betydelse.

På dessa skäl hemställer jag om bifall till utskottets utlå- tande.

Herr statsrådet Swartz: Det vill synas mig, som om i den diskussion, hvilken här hemma förts i denna fråga, man hade låtit tillfälliga och öfvergående förhållanden inverka på sin hållning till saken. Man har funnit, att för närvarande är det förhållandet, att i vårt land det kvinnliga nattarbetet icke förekommer i så synnerligen stor utsträckning och att det, där det förekommer, lönas synnerligen väl. Uti dessa båda omständigheter har man funnit en anledning till att förklara, att någon lagstiftning af nu ifrågasatt art är icke för oss behöflig, ja icke ens önskelig. Emellertid vill det synas mig, som om detta vore att i någon mån — och i icke så ringa mån — göra undantagsförhållanden och de speciella förhållandena till hufvudsak, låta dem skymma bort den viktiga principiella innebörden i det här föreliggande förslaget.

Jag antager, att litet hvar skulle ha den uppfattningen, att, om det kvinnliga nattarbetet i stor utsträckning förekomme, detta icke kunde anses förenligt med samhällets bästa, utan att man då skulle finna det nödvändigt att vidtaga bestämmelser till förhindrande utaf ett sådant arbete. Likaväl som man funnit åtgärder vara nödvändiga med afseende på minderårigas användande i arbete och där utfärdat ganska bestämda och stränga bestämmelser, skulle man nog utan allt tvifvel också se sig nödsakad att ingripa med en lagstiftning, därest vi mera allmänt började sysselsätta kvinnor i nattligt arbete, och att vi gå emot en sådan utveckling, vill det tydligen förefalla mig af de exempel, som härvidlag vi ha att hämta från utlandet. Den internationella lagstiftningen på detta område, till hvilken första början gjordes genom konferensen i Bern 1906, har ju sin förhistoria, som i propositionen angifves. Denna lagstiftning har blifvit omfattad af alla de i konferensen deltagande makterna med undantag af Sverige. I Danmark är frågan visserligen ännu icke företagen till behandling, men detta beror därpå, att den sammanhänger med deras öfriga lagstiftning på området, hvarför de delegerade från Danmark icke kunde vara med om den bestämmelsen, att ratifikation skall ske före 1908 års utgång. Jag vill minnas, att de sade sig icke kunna förrän år 1910 lämna bestämdt besked. De andra makterna ha, i den mån jag kunnat inhämta det, redan ratificerat denna öfverenskommelse. Sist har detta skett från Tysklands och Belgiens sida. Nu föreligger frågan här för Sveriges del.

Hvad särskildt Belgien beträffar, synes mig den omständigheten, att Belgien hittills icke haft någon bestämmelse, som förhindrat kvinnors användande i nattarbete, under det att det är alldeles tydligt, att i Belgien kvinnor användts i nattarbete i högre grad än i de flesta andra länder, vara särskildt anmärkningsvärd. Ty fastän landet icke haft något förbud mot den saken förut, har det nu måst gå in på och förena sig i konventionens bestämmelser, och detta betyder ju — liksom också fallet är med de andra industriidkande länderna i detta afseende — eller tyder på, att Bel-

*Författnings-
förslag ang.
förbud mot
kvinnors an-
vändande till
nattarbete i
vissa industri-
ella företag.
(Forts.)*

*Författnings-
förslag ang.
förbud mot
kvinnors an-
vändande till
nattarbete i
vissa industri-
ella företag.
(Forts.)*

gien gjort ganska bittra erfarenheter i fråga om följderna af kvinnans nattarbete, så att man där måst gripa in medelst lagstiftning, ehuru väl denna lagstiftning berört många, många enskilda intressen, långt flera än som skulle drabbas af denna lag hos oss för närvarande.

Nu vill det synas mig, som om det vore något egendomligt, därest Sverige nödvändigtvis skulle, innan det ansluter sig till en lagstiftning af nämnda beskaffenhet — ty att den tiden kommer, tror jag, att man kan vara öfvertygad om — behöfva själf inhämta dessa bittra erfarenheter, som tvungit andra länder att på vida mera framskridna utvecklingsstadier ansluta sig till denna internationella lagstiftning. Mig vill det snarare synas, att det vore mycket klokare att här i allo taga exempel af utlandets erfarenheter och icke själfva vänta, tills vi fått göra dessa erfarenheter här i landet.

Jag förstår mycket väl, att det skall bära emot att acceptera en sådan lagstiftning just nu, då som sagdt det kvinnliga arbete, som förrättas nattetid, är det bäst aflönade. Så är förhållandet nu. Den tid torde nog komma, då kvinnorna mer och mer börja användas i arbete äfven nattetid. Det säger också utskottet, liksom det framgår af den statistik, det anför angående ökningen af det antal kvinnor, som användas i arbete nattetid. Men i mån antalet ökas, blir det naturligen icke uteslutande de bäst aflönade platserna, som ställas till kvinnornas disposition, utan antagligen de sämst aflönade, och när så sker, torde man vara mogen att gå in på denna lagstiftning. Men då har man också fått smaka mycken bitterhet af erfarenheten. Och så en annan sak: man har då tagit afstånd från den internationella lagstiftningen på detta område.

Jag kan för min del omöjligt anse, att det är betydelselöst, att Sverige ensamt bland de makter, hvilkas ombud vid konferensen i Bern uttalade sig i riktning af anslutning till en lagstiftning af denna beskaffenhet, skall, när det kommer till kritan, säga: Nej, vi vilja här icke vara med på denna bestämmelse, hvilken öfverallt i de civiliserade länderna eljes ansetts vara nödvändig och riktig. Vi stå kvar på den gamla ståndpunkten!

Jag har åtminstone för min del icke kunnat finna mig försvaret med att föreslå något sådant, utan har, då jag från den föregående regeringen fått denna fråga i arf, med full uppskattning af den stora betydelsen af en anslutning till det mellanfolkliga lagstiftningsarbetet på detta område lagt fram propositionen.

Jag ber för min del att under anslutning till hvad som här från friherre Palmstiernas sida har blifvit sagdt få instämma i hans yrkande på bifall till reservationen.

Herr af Ekenstam: Då lagutskottet till behandling erhöi denna kungl. proposition, frågade man sig visserligen, hvarför den framkommit. Var det så, att här inom landet visat sig sådana

olägenheter och för kvinnorna farliga omständigheter, att de åtgärder, som här voro ifrågasatta, behöfdes? Den erfarenhet, som i propositionen framlades, och den, som man sedermera inhämtade, tydde alldeles icke på något sådant, utan tvärtom. Det visade sig, att den kontingent kvinnor, som öfver hufvud användes till nattarbete här i landet, var försvinnande liten. Anledningen till propositionen visade sig vara, att man ville vara likställd med förhållandena i utlandet.

Författningsförslag ang. förbud mot kvinnors användande till nattarbete i vissa industriella företag.
(Forts.)

Nu säger herr statsrådet, att man ville förskona oss från de bittra erfarenheter, man på andra håll i världen gjort.

Men tro icke herrarne ändå, att omständigheterna här i landet hafva varit, äro och alltid skola blifva helt olika mot förhållandena i främmande länder, där denna lagstiftning ansetts vara så nödvändig? Jag tror, att hvar och en, som med litet sakkännedom skärskådat utvecklingen, skall kunna intyga, att så är.

Kvinnan har alltid i de nordiska länderna stått ojämförligt mycket högre än i de andra länder, där man anslutit sig till ifrågavarande om henne framlagda lagstiftning. Hon har dessutom hos oss hunnit till den frigörelse i socialt afseende och det inflytande, att jag icke tror, att man nu mot hennes vilja bör antaga en sådan lagstiftning som den föreslagna.

Man har såsom skäl för bifall velat peka på erfarenheterna i andra land. Men från de kvinnliga samfund, som kunna anses representera kvinnan i vårt land, och hvilka anse sig sitta inne med all den sakkunskap, som är nödvändig för att kunna bedöma just ifrågavarande spörsmål, säges med full bestämdhet, att vi här i Sverige icke hafva anledning frukta för sådana erfarenheter, och dessa samfund protestera därför mot antagandet af en sådan lag.

Jag hemställer, huruvida det under sådana omständigheter skall vara nödvändigt för oss att taga denna lagstiftning blott för att, såsom man säger, komma i paritet och full ekvivalens med öfriga länder. Då jag anser, att detta icke kräfves, anhåller jag att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr vice talmannen, att i afseende på förevarande punkter yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och antaga det förslag, som innefattades i den af herr Widén m. fl. vid utlåtandet afgifna reservation.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till hvad utskottet hemställt vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten 3.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid ånyo skedd föredragning af första särskilda utskottets den 19 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande, n:o 7, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående upphörande af det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille m. m., dels en inom Andra Kammaren i ämnet väckt motion, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om ändring i grunderna för upphörande af landskylden i Göteborgs och Bohus län. Föredrogs ånyo första särskilda utskottets den 19 och 20 in-
nevarande maj bordlagda utlåtande n:o 8, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i grunderna för upp-
hörande af den i Göteborgs och Bohus län utgående landskyld, dels en inom Andra Kammaren i ämnet väckt motion.

I en till Riksdagen affåten, till utskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition, n:o 201, hade Kungl. Maj:t, med åberopande af propositionen bifogadt utdrag af statsrådprotokollet öfver ecklesiastikärenden, föreslagit Riksdagen att i grunderna för upphörande af den i Göteborgs och Bohus län utgående landskyld för sin del besluta den ändring:

»att, där landskyld till kyrka eller prästerskap enligt jordeboken utgår af hemman eller lägenhet, ägaren eller innehafvaren må friköpa sig från skyldigheten att utgöra denna landskyld mot erläggande af ett penningbelopp, som i årlig ränta efter fyra och en half procent afkastar en summa lika med landskylden, hvarvid, där densamma utgår in natura eller efter markegångspris, till grund för löseskillingen bör läggas mediet af de tio senast förflutna årens markegångspris, enligt litt. A i länets markegångstaxa;

att, sedan inlösen skett, anmälan därom skall af vederbörande kyrkoråd göras hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande för behörig anteckning i jordeboken; samt

att landskyld, som belöper på tiden, innan löseskillingen erlagts, icke innefattas i aflösningen.»

I sammanhang med propositionen hade utskottet till behandling förehått en af herr *C. T. Lind* i Tanum väckt motion, n:o 324, hvari hemstälts, det Riksdagen måtte besluta, att procenten vid beräkning af lösen från vissa hemman i Göteborgs och Bohus län till präster och kyrkor utgående »landskyld» måtte beräknas efter sex procent.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på angifna grunder hemställt,

att Riksdagen — med förklarande att Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag icke kunnat oförändradt antagas — måtte i an-

ledning af såväl Kungl. Maj:ts föreliggande proposition som herr *Om ändring i grunderna för upphörande af landskylden i Göteborgs och Bohus län.*
C. T. Linds förberörda motion, n:o 324, för sin del besluta,

»att, där landskyld till kyrka eller prästerskap enligt jordeboken utgår af hemman eller lägenhet, ägaren eller innehafvaren må friköpa sig från skyldigheten att utgöra denna landskyld mot erläggande af ett penningbelopp, som i årlig ränta efter fem procent afkastar en summa lika med landskylden, hvarvid, där densamma utgår in natura eller efter markegångspris, till grund för löseskillingen bör läggas mediet af de tio senast förflutna årens markegångspris, enligt litt A. i länets markegångstaxa ;

att, sedan inlösen skett, anmälan därom skall af vederbörande kyrkoråd göras hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande för behörig anteckning i jordeboken; samt

att landskyld, som belöper på tiden, innan löseskillingen erlagts, icke innefattas i aflösningen.»

Herr Sjöcrona: Det är alldeles icke min mening att ifrågasätta någon som helst ändring i sak i hvad utskottet hemställt uti detta af mig underskrifna betänkande, men för att gifva ett fullständigare och tydligare uttryck åt hvad som därmed afses, tillåter jag mig hemställa,

»att Riksdagen — med förklarande att Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag icke kunnat oförändradt antagas — må, i anledning af såväl Kungl. Maj:ts föreliggande proposition som herr C. T. Linds förberörda motion n:o 324, angående *ändring i grunderna för upphörande af den i Göteborgs och Bohus län utgående landskyld*, för sin del besluta den ändring, att o. s. v. i enlighet med utskottets förslag.

Jag tillåter mig yrka, att kammaren måtte bifalla utskottets hemställan med denna af mig föreslagna ändring.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr vice talmannen, att beträffande förevarande utlåtande allenast yrkats, af herr *Sjöcrona*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, att näst efter orden »motion n:o 324» insattes i stället för orden »för sin del besluta» följande: »i grunderna för upphörande af den i Göteborgs och Bohus län utgående landskyld för sin del besluta den ändring.»

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet hemställt utan ändring samt vidare på bifall till berörda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

Vid ånyo skedd föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 19 och 20 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 21, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning om kommunernas bärkraft i förhållande till dem åliggande skattebördor m. m., och

n:o 22, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t dels angående anställande af järnvägsinspektör för öfvervakande af trafiksäkerheten vid järnvägarna och dels angående utredning i syfte att vid inträffad järnvägsolycka undersökning om olyckans orsak alltid måtte verkställas genom kompetent och opartisk myndighet m. m.,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att vid det sammanträde, som komme att hållas onsdagen den 27 i denna månad, skulle företagas val af två revisorssuppleanter för granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1907 efter herrar A. E. Håkanson och C. R. F. von Baumgarten, hvilka afsagt sig ifrågavarande uppdrag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

friherre Lagerbring	under	8 dagar från den 24	innev. maj,
herr Hult	»	8 » fr. o. m. » 25	» »
friherre Trolle	»	5 » » » » 26	» »
» von Schwerin	den 29	i denna månad	

» herr Petersson, Lorentz, från den 25 innev. månad till riksdagens slut.

Justerades ytterligare tio protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12,25 f. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Måndagen den 25 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran följande den 23 i denna månad bordlagda ärenden, nämligen konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 24—26, statsutskottets utlåtanden n:is 12, 173 och 175—179, bankoutskottets memorial n:o 6 äfvensom lagutskottets memorial n:o 77.

På framställning af herr talmannen beslöts, att bland de två gånger bordlagda ärendena skulle på föredragningslistan till morgondagens sammanträde statsutskottets utlåtanden sättas främst och i följande ordning, nämligen n:is 169—171, n:is 12, 173, 175—179 samt 167 och 168.

Herr talmannen erinrade, att anslag utfärdats till sammanträde under morgondagen kl. 2 e. m. samt att därvid bland utskottsbetänkandena komme att först behandlas statsutskottets utlåtande n:o 169.

Kammaren åtskildes kl. 2,42 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
